

ISTIA

Antroposofische kinderopvang
bij vrijescholen in Midden- en Zuid Nederland

Beleidsplan 2016 BSO De Kindertuin Helmond versie 5

DE ZON GEEFT LICHT
AAN DE PLANTEN
OMDAT DE ZON
VAN DE PLANTEN HOUDT
ZO GEEFT EEN MENS
AAN ANDEREN ZIELELICHT
WANNEER HIJ VAN ZE HOUDT

R. Steiner

Inhoud

1. Inleiding
2. Historie, huisvesting en omgeving
3. De pedagogische visie
 - 3.1 Uitgangspunten
 - 3.2 Visie op het werken met kinderen van 4 tot en met 12 jaar
 - 3.3 Visie op het werken met verticale of samengestelde groepen
 - 3.4 De ontwikkeling van de vier competenties uit de wet kinderopvang van Rixen Walraven
 - 3.5 De vier competenties van rixen Walraven speciaal voor verticale groepen
4. Doelstelling
 - 4.1 Algemeen
 - 4.2 Realisatie van de doelstelling van de BSO ten behoeve van kinderen
 - 4.3 Realisatie van de doelstelling van de BSO ten behoeve van ouders / verzorgers
5. Praktische invulling
 - 5.1 Vertaling naar de praktijk
 - 5.2 Dagritme
 - 5.3 Jaarritme
 - 5.4 Gewenningsperiode
 - 5.5 Relatie kind / leid(st)er
 - 5.6 Openingstijden en leidster - kind – ratio
 - 5.7 Vakantie en studiedagen
 - 5.8 Huishoudelijke regels
6. Contacten met ouders
 - 6.1 Het eerste contact
 - 6.2 De plaatsing
 - 6.3 Het intake gesprek
 - 6.4 Het evaluatie- en oudergesprek
 - 6.5 Klachtenprocedure
 - 6.6 Tarieven en kinderopvangtoeslag
 - 6.7 Afnemen extra dagdeel
 - 6.8 Ziekte van een kind
 - 6.9 Incidentele ondersteuning door ouders of vrijwilligers
7. Ouderparticipatie
 - 7.1 Oudercommissie
 - 7.2 Ouderavond
 - 7.3 De ouderklapper
 - 7.4 Academie voor ouders
 - 7.5 Privacy
8. Organisatie
 - 8.1 Personele bezetting
 - *Taakomschrijving algemeen coördinator*
 - *Taakomschrijving coördinator*
 - *Taakomschrijving leidsters*
 - *Taakomschrijving administratief medewerker*
 - *Deskundigheidsbevordering*
 - *Stagiair(e)s*
 - *Achterwachtregeling en ondersteuning door een andere volwassene*
 - *Vier ogen beleid*
 - *V.O.G.*
 - 8.2 Gezondheidsbeleid, veiligheidsbeleid, ontwikkelingsbeleid, toezicht en contacten extern

1. Inleiding

Voor u ligt het nieuwe beleidsplan van de buitenschoolse opvang (BSO) de Kindertuin voor kinderen van 4 t/m 12 jaar.

De BSO vormt samen met kinderdagverblijf het Kindertuintje, waaronder ook peutergroep Hompeltje valt, de kinderopvang van Vrije School Peelland in Helmond onder de naam: Kindercentrum de Kindertuin.

De BSO is dagelijks geopend van 12:30 - 18:00 uur en op dinsdag en donderdag van 14:30 – 18:00 uur. Iedere ochtend van 7:30 tot 8:30 uur is er voorschoolse opvang.

In de middaguren werken we indien nodig met samengestelde groepen, d.w.z. de kinderen van KDV het Kindertuintje spelen dan samen met de kinderen van BSO De Kindertuin. De groeps grootte bestaat altijd uit maximaal 12 kinderen.

Waarom dit beleidsplan?

Door middel van ons beleidsplan willen we vanuit onze visie richting geven aan de manier waarop er met kinderen bij ons wordt omgegaan. Het beschrijft ons streven voor de komende vier jaar.

Stichting Istia is een jonge antroposofische kinderopvangorganisatie, nauw verbonden aan Stichting Pallas, een organisatie waar 16 vrijescholen voor basisonderwijs uit Midden- en Zuid Nederland bij aangesloten zijn. Vrije School Peelland in Helmond maakt ook deel uit van Stichting Pallas. Wij laten ons inspireren door de pedagogische visie van Rudolf Steiner.

Stichting Istia verzorgt op dit moment de kinderopvang bij negen Pallas - Scholen, namelijk bij; de Zevenster in Uden, De Strijene in Oosterhout, Rudolf Steiner Educare in Venlo, Christophorus in Roermond, Vrije School Brabant in Eindhoven, Vrije School Helianthus in Heerlen, Bernard Lievegoed School Maastricht, Basisschool de Zilverlinde Roosendaal en Vrije School Peelland in Helmond.

Kindercentrum de Kindertuin staat open voor kinderen, ouders en verzorgers van ieder gezindte. Ook kinderen van andere scholen zijn van harte welkom!

We stellen ons tot doel om kinderen naast de gezinssituatie, een beschermde huiselijke situatie te bieden, waar zij kunnen spelen en zich kunnen ontwikkelen en waarin de opvoeding wordt ondersteund en met de ouders wordt gedeeld. Wij willen een omgeving creëren, die tegemoet komt aan kinderen om zelf ervaringen op te doen; een omgeving waarin ook de volwassenen, begeleiders elkaar stimuleren in het opdoen van eigen ervaringen. Het werken met kinderen is niet vrijblijvend. Het vraagt visie, kwaliteit en professionaliteit. Door middel van dit plan kunnen wij over onze visie, kwaliteit en professionaliteit in gesprek komen met collega's, ouders en instanties. Het is daarmee geen vastliggend plan maar een middel om de werkwijze te toetsen, evalueren en zo nodig bij te stellen.

De manier waarop kinderen zich emotioneel veilig kunnen voelen, hoe hun persoonlijke en sociale competenties mede door de buitenschoolse opvang worden ontwikkeld en hoe wordt omgegaan met normen en waarden, staat door het hele beleidsplan verweven. In § 3.4 komen deze vier competenties uitgebreid aan de orde.

2. Historie, huisvesting en omgeving

De geschiedenis van de Vrije School Peelland In 1979 namen ouders uit Helmond en de omliggende gemeenten het initiatief tot oprichting van de Vrije School Peelland. Met veel enthousiasme werd in oktober van 1980 op eigen kracht, zonder overheidssubsidie, gestart met een kleuterklas van 17 kinderen. In 1983 werd de school gesubsidieerd. Zij telde inmiddels twee kleuterklassen en de eerste klas (groep 3). In 1984 werd het huidige schoolgebouw in gebruik genomen. In 1989 was de school uitgegroeid tot een volledige basisschool. In januari 2003 is de Vrije School Peelland gestart met een derde kleutergroep. Daarmee werd de school een basisschool met drie kleutergroepen en de groepen 3 t/m 8

Het allereerste begin van peutergroep Hompeltje dateert uit 1984 toen een aantal moeders met hun kinderen eens per week bij elkaar kwamen in een zogenaamde moeder-kind groep. Deze contacten resulteerden in 1987 in twee peutergroepjes, gehuisvest binnen de Vrije School Peelland. De peuters komen dan eens per week. Vanaf dat moment breidt het peuterwerk zich verder uit, hetgeen in 1994/95 resulteerde in drie peutergroepen; een maandag/donderdaggroep, een dinsdag/vrijdaggroep en een woensdaggroep. In 1998/99 krijgt peutergroep Hompeltje een nieuwe ruimte binnen de school. In 2001 starten er op maandag/donderdag en op de dinsdag/vrijdag twee nieuwe peutergroepjes. In totaal bestaat Hompeltje dan uit vier verschillende peutergroepjes, waarin zo'n 48 peuters opgevangen worden. Eind 2002 volgt er weer een verhuizing. De aula van de school is ingrijpend verbouwd, waardoor er, naast de kleuteringang een eigen "peuterafdeling" is ontstaan. Hompeltje beschikt nu over twee eigen klasjes en eigen toiletvoorzieningen.

Vanaf begin 2016 gaat stichting Istia in deze twee mooie, gezellige en lichte lokalen de kinderopvang van Vrije School Peelland verzorgen, bestaande uit buitenschoolse opvang, kinderdagopvang en een peutergroep.

Peutergroep Hompeltje huist tot 1 januari 2017 in het klasje grenzend aan de gang, waar ook de kleuterklassen van Vrije School Peelland liggen.

De buitenschoolse opvang en de kinderdagopvang gaan huizen in de ruimte ernaast, waar in totaal 12 kinderen opgevangen kunnen worden. In de middaguren spelen de kinderen van de buitenschoolse opvang en de kinderdagopvang samen in dit lokaal. De kinderen van de kinderopvang rusten of slapen in de ruimte van Peutergroep Hompeltje.

In de gang bevinden zich de kindertoiletten met een wasbak met stromend water. Voor de twee lokalen van Kindercentrum de Kindertuin is een deur gekomen ter afscheiding

Buiten aangrenzend aan de opvangruimte, ligt de prachtige grote speelplaats. Hier kan heerlijk gespeeld worden met aandacht voor zowel creatief als uitdagend spel voor kinderen van ieder leeftijd. Ook komt hier een biologisch moestuintje. Dit biedt gelegenheid tot harken, planten en oogsten en zo te leren omgaan met de natuur.

Aangrenzend aan deze speelplaats ligt een basketbalplaats en er bevindt zich een tafeltennistafel.

Vrije School Peelland ligt midden in een ruime en groene omgeving.

Er valt hier van alles te beleven. Er liggen een bos, zwembad en dierenpark op loopafstand. Vlakbij ligt het Jan de Wit Museum, oorspronkelijk gericht op het landbouwverleden. Er is hier historisch materiaal van de brandweer te bezichtigen en tal van voorwerpen uit de oude ambachten, zoals de smid, slager en schoenmaker.

3. Pedagogische visie

3.1 Uitgangspunt

De grondslag van de antroposofie is ontwikkeld door de Oostenrijkse filosoof Rudolf Steiner (1862 – 1925). Rudolf Steiner heeft in 1923 zijn medewerking verleend aan de oprichting van de eerste Vrije school in Nederland te Den Haag. Antroposofie is ontleend aan twee Griekse woorden: antropos (mens) en sofia (wijsheid en kennis). Antroposofie is te omschrijven als: het je bewust willen worden wat mens-zijn is. De antroposofie gaat er van uit dat de mens; het jonge kind, een denkend, voelend en handelend wezen is. Er wordt gestreefd naar een evenwichtige ontwikkeling op het gebied van willen, voelen en denken (hand, hoofd, hart).

Waar komt een talent vandaan en waar een beperking?

In de antroposofie wordt verondersteld, dat de individualiteit niet alleen ontstaat door opvoeding omgeving en erfelijkheid, maar dat deze voor de geboorte er reeds is en zich verbindt met al deze factoren. Dit heeft praktische consequenties. Iedere verschijningswijze van een kind dient geaccepteerd te worden als een uiting van zijn komaf. Ook als die niet overeenstemt met het verwachtingspatroon van de opvoeder of als deze verschijningswijze lastig is. Het heeft tot gevolg, dat het opvoedingsproces er op gericht is het individuele tot zijn recht te laten komen. De opgroeiende mens moet ruimte worden geboden om aan de eigen ontwikkeling vorm en inhoud te kunnen geven, waarbij de opvoeder een voorwaarden scheppende rol heeft.

In de antroposofie heeft Rudolf Steiner duidelijk gemaakt, hoe belangrijk het is om een kind te helpen in zijn ontwikkeling.

3.2 Visie op het werken met kinderen van 4 t/m 12 jaar

Het kind van 0 tot 7 jaar

Nabootsing

In de eerste zeven levensjaren staat het kleine kind geheel open voor de wereld en laat deze in het volste vertrouwen binnenstromen. Het treedt haar met een actieve belangstelling tegemoet. Het kind is gevoelig voor stemmingen van buiten en ontvankelijk voor de intenties en de innerlijke houding van waaruit de opvoeders handelen. Vanuit de inleving in een ander mens beweegt het kind als het ware mee met de bewegingen die van de ander uitgaan; het neemt impulsen over. Wanneer een kind een gebaar of een intonatie van een ouder of verzorger nabootst, komt dit omdat het kind volledig leeft in het gebaar van de betreffende persoon en er één mee is. De beweging wordt innerlijk overgenomen en van binnenuit ontstaat dan het uiterlijke gebaar van het kind, voor zover de beheersing over het lichaam dit toelaat.

Ook een baby, die in de ontwikkeling nog niet zover is dat hij de gebaren en klanken van de volwassene al in uiterlijke zin kan nabootsen, beweegt innerlijk mee met elk gebaar en elke stembuiging. Het nabootsen door het jonge kind is niet een passief kopiëren, maar een activiteit waarbij het gehele organisme van het kind actief betrokken is.

Waar komt een talent vandaan en waar een beperking? In de antroposofie wordt verondersteld dat de individualiteit niet pas ontstaat met de geboorte, maar dat er iets is als een voor geboortelijke wereld. Deze aanname heeft praktische consequenties: iedere verschijningswijze van een kind dient gerespecteerd te worden als een uiting van zijn 'komaf', ook als die niet overeenstemt met het verwachtingspatroon van leraar of opvoeder, of als die verschijningswijze 'lastig' is. Het heeft tot gevolg dat het opvoedingsproces erop gericht is het individuele tot zijn recht te laten komen. De opgroeiende mens moet ruimte worden geboden om aan de eigen ontwikkeling vorm en inhoud te kunnen geven, waarbij de opvoeder een voorwaardenscheppende rol heeft.

Rust, ritme en herhaling

Rust, ritme, en herhaling dragen bij aan de ontwikkeling van een gevoel van veiligheid en zelfvertrouwen. Een klein kind gedijt goed in een sfeer van **rust**. Dat betekent niet dat het helemaal stil moet zijn, dat er geen activiteit zou moeten zijn of dat alles heel langzaam gedaan zou moeten worden. Het gaat er om dat het kind de gelegenheid krijgt om in het tijdloze te zijn, om ongestoord in het nu te zijn, zonder opgeschrikt, afgeleid, of opgejut te worden. Het is daarom van belang dat er momenten zijn waarop een kind ongestoord kan spelen. Zonder dat het van buitenaf gestuurd, geleid of afgeleid wordt. Zo kan het de wereld om zich heen verkennen, ontdekkingen doen, vaardigheden oefenen, indrukken opdoen en verwerken. In deze ongestoorde, dromerige sfeer van rust kan de ontdekkingsdrang, nieuwsgierigheid en verwondering van het kind zich uitleven.

Voor de dagelijks terugkerende handelingen en de daarbij behorende overgangen, kan het kind veel steun, houvast en herkenning ontlenen aan een vaste volgorde, een vaste dagindeling en vaste gewoontes en rituelen. **Ritme** is voor een klein kind een steun om thuis te raken in zijn lichaam, om de levensprocessen goed op gang te helpen, om een evenwichtige energiehuishouding op te bouwen en om veerkracht te ontwikkelen. Een dag is bij voorkeur ritmisch opgebouwd en kent momenten van (in)spanning en ontspanning. Door **herhaling** van de handelingen ontstaat herkenning bij het kind en dat geeft houvast. Het biedt emotionele veiligheid. Als het kind dagelijks op regelmaat kan rekenen, ontwikkelt het vertrouwen. Ook ontstaan door de herhaling de goede gewoontes die alleen in de kinderjaren verworven kunnen worden.

Respect, eerbied en dankbaarheid

Door volwassenen respectvol met de omringende wereld om te zien gaan leert het kind zijn eerbiedskrachten te ontwikkelen. Het 'in de eigen waarde laten' van mensen, dieren, planten en dingen kan hierdoor dagelijks geoefend worden. Er doen zich steeds weer gelegenheden voor waarnaar met verwondering, eerbied en aandacht gekeken kan worden. De volwassene, die op deze wijze in het leven staat, kan zich dankbaar voelen voor dat wat het leven te bieden heeft. Dit gevoel wordt door het kind ervaren. Er ontstaat een innerlijk gevoel voor dankbaarheid.

Wilsopvoeding

Het stimuleren van eigen activiteiten, het bieden van herhaling en regelmaat, het aanleren van goede gewoontes, en het richten van aandacht op de omgeving zijn belangrijk voor de ontwikkeling van de wil en van daadkracht. Een goed ontwikkelde wil is een stevige basis voor het geestelijk en lichamelijk prestatievermogen op latere leeftijd. In de eerste zeven levensjaren worden het geheugen, het concentratievermogen en het doorzettingsvermogen ontwikkeld.

Het ontwikkelen van de zintuigen

Door middel van de zintuigen komen we in contact met onszelf en met de buitenwereld. Het kleine kind is nog een en al zintuig, alle indrukken komen ongefilterd binnen. Het heeft nog niet geleerd de verschillende zintuiglijke indrukken naar 'waarde' te schatten en de niet waardevolle te negeren. Alles wordt opgenomen. We proberen die onbevangenheid te behouden en te behoeden door te waken over de kwaliteit van de zintuiglijke indrukken. Inrichting en kleurgebruik in de ruimte, voeding, keuze van materialen en de hoeveelheid speelgoed zijn daarop afgestemd.

Een volwassen mens heeft meerdere zintuigen tot zijn beschikking. In de vrijeschool-pedagogiek wordt bij het jonge kind bijzondere aandacht gegeven aan de *tastzin*, de *levenszin*, de *bewegingszin* en de *evenwichtszin*. Door deze zintuigen ervaren kinderen een fundamentele relatie tussen hun lichaam en hun omgeving.

De lichaamsgebonden zintuigindrukken leggen de basis voor psychische en geestelijke vermogens op latere leeftijd. Zo vormt bijvoorbeeld het vinden van evenwicht in lichamelijke zin het referentiekader om ook innerlijk evenwicht te kunnen beleven.

Met de *tastzin* ontdekt het kind zijn omgeving en zijn lichaam. Via aanraken, betasten en grijpen komt het kind tot 'begrijpen'. Het ervaart een bepaalde weerstand waardoor het kind zichzelf en zijn omgeving ervaart, en de grens daartussen. Een goede ontwikkeling van de tastzin geeft op latere leeftijd vertrouwen in de wereld, een belangrijk fundament voor het verdere leven. Bij de lichamelijke verzorging, het gedragen worden en op schoot zitten wordt met dit zintuig rekening gehouden. Ook spelmaterialen worden bewust gekozen.

Ze zijn van goede kwaliteit en voornamelijk natuurlijk van aard zoals hout, emaille, wol, katoen, linnen, zijde en fluweel. En er worden onder andere water, zand, eikels, kastanjes en schelpen aangeboden.

Met de *levenszin* ervaart een kind of het zich goed voelt of niet, of het honger of dorst heeft, of het moe of uitgerust is, of het zich ziek of behaaglijk voelt. Het vermogen om harmonie en disharmonie binnen het lichaam waar te nemen, vormt de basis om ook 'gezonde' of 'zieke' situaties in het sociale leven te kunnen onderscheiden. Belangrijk voor de ontwikkeling van de levenszin is een goede lichamelijke verzorging, gezonde voeding, een regelmatig (slaap)ritme in de dag en alles wat er toe bijdraagt dat het kind zich behaaglijk voelt.

De *bewegingszin* stelt ons in staat om van binnenuit onze eigen bewegingen waar te nemen door de spanningsverschillen in onze spieren. Het kind ervaart hoe het zich in de ruimte beweegt, dat het loopt, kruipt, springt etc. Voor de ontwikkeling van de bewegingszin zijn zowel de grove als de fijne motoriek van belang, afgewisseld met momenten van rust. Ook ritmische bewegingen bij liedjes of kringspelen werken bevorderend. Door een goed ontwikkelde bewegingszin kan een kind meebewegen met de ander en gevoel ontwikkelen voor non-verbale communicatie. Ontwikkelt de bewegingszin zich goed dan kan een gevoel van vrijheid ontstaan en - op latere leeftijd - het vermogen om innerlijk 'bewogen' te raken en innerlijk mee te voelen met anderen.

Als het kind de zwaartekracht leert overwinnen wordt de *evenwichtszin* ontwikkeld. Het leert zich op te richten en te lopen. Vervolgens ontwikkelt het zijn vermogen tot ruimtelijke oriëntatie. De drie fundamentele ruimterichtingen boven, onder, links, rechts, achter en voor worden geoefend en veroverd. Bijvoorbeeld door te klimmen, springen, balanceren op een balk, hinkelen, torens van blokken te bouwen en bouwwerken te maken van kisten en planken. Een goed evenwicht in lichamelijke zin geeft een rustpunt van waaruit je alles kunt overzien en legt de basis voor innerlijk evenwicht, innerlijke rust en voor gevoel van evenwicht in overdrachtelijke zin.

Het oudere kind van 7 t/m 12 jaar

In de periode tussen het wisselen van de tanden en de puberteit staat de wilsopvoeding niet meer zo op de voorgrond als in de kleuterleeftijd. De vorming van het gevoel en gemoed komt daarvoor in de plaats. Daar is het kind op die leeftijd aan toe. Het ontwikkelt een fijn gevoel voor recht en onrecht, voor mooi en lelijk, en beweegt zich psychisch in het spanningsveld tussen goedkeuring en afkeuring, liefde en haat. Samen met het gevoelsleven ontwikkelt zich ook het oordeelsvermogen. Het oordeel is het resultaat van een afweging van meerdere mogelijkheden, doelen, middelen en ervaringen.

Vanaf zeven jaar krijg je een ander beeld te zien, er is een muur gekomen tussen binnen- en buitenwereld, een drempel die overschreden moet worden om van de buitenwereld in de binnenwereld van het kind binnen te komen. De eigen binnenwereld is een afgesloten, afgerond geheel geworden, waarin het kind zich 'thuis' gaat voelen.

Op deze leeftijd is het heel belangrijk dat niet alleen de cognitieve behoeften van kinderen worden gevoed, maar ook dat zij een emotionele gevoelsmatige verbinding met hun omgeving kunnen aangaan en in hun wil tot handelen en creëren worden aangesproken. Wij zien het gevoelsleven van kinderen en hun kunstzinnige vorming als basis voor hun verstandelijke ontwikkeling.

Tussen het 9e en 10e levensjaar ontstaat er een belangrijk keerpunt in de ontwikkeling van het kind. De nabootsingsdrang is langzaam maar zeker verdwenen, het kind is niet meer zo een met zijn omgeving als het hele jonge kind. Rond het 10e jaar, een van de drempels in het leven, ontwaakt een kind. Uiteraard gebeurt dit alles niet van het ene moment op het andere, maar is er een ontwikkeling gaande. Hij (lees ook zij) gaat de wereld om zich heen bewuster en anders dan vroeger ervaren. Ook zijn binnenwereld verandert, hij gaat zijn ik veel dieper beleven als ooit te voren. Rond het 3e jaar ging het kind 'ik' zeggen, nú komt het dat het zijn eigen 'zelf' voelt. Waarnemend treedt het kind de buitenwereld binnen en duidelijker als vroeger onderkent het in een handeling de achterliggende gevoelens, gedachten. Veel van wat hem tot nu toe ontging, valt hem nu pas op. Dit ontwaken kan een stille verwondering met zich meebrengen, maar ook tot kritiek leiden. Wat logisch of onlogisch lijkt, neemt hij steeds bewuster waar. Het vermogen om in wat hij waarneemt een verband te ontdekken, moet hij nog ontwikkelen. In elk geval is hij nog niet door ervaring gerijpt. Heeft b.v. zijn vader de schoenen aangehouden terwijl de kinderen de schoenen uit moeten doen, dan komt dat over als 'niet eerlijk'.

De volwassenen staan nu niet meer onaantastbaar 'boven' het kind. Eigenlijk vraagt het zich af : hoe weten ze alles en weten ze echt alles? De kinderen kijken op deze leeftijd veel kritischer naar door wie ze zich iets laten vertellen en wie werkelijk te vertrouwen is. Onrecht beleven ze sterker dan voorheen, hun geweten ontwaakt. Ze accepteren niet alles meer als vanzelfsprekend.

Rond het negende jaar wordt de wereld met een kritische blik van top tot teen bekeken. Strijd en durf spreken het kind hierbij erg aan.

Rond het tiende jaar raakt het kind steeds meer geïnteresseerd in de samenhang tussen wat in hemzelf leeft en wat hij in de buitenwereld vindt. Geleidelijk krijgt hij zo meer vat op de wereld. Rond het elfde, twaalfde jaar willen kinderen duidelijkheid en rechtvaardigheid. Kinderen op die leeftijd vertonen, in het klein natuurlijk, een aantal overeenkomsten met de robuuste en werklustige Romeinen.

Er werd voorheen gezegd, dat de kleuter nog geheel openstond voor de omringende wereld. Hij [lees ook zij] was een open zintuig, dat alles uit de omgeving opslorpte en al nabootsend zich eigen maakte. In de kleuterwereld werd vooral het gebied van de wil aangesproken. Al spelend en door nabootsing leerde hij de wereld kennen.

In de leeftijd van 6 tot en met 12 jaar ligt de nadruk op de ontwikkeling via het gevoel. Vanuit een beeldend beleven van beelden, klanken, kleuren, vormen etc. leert het kind en voelt het zich in zijn element.

Tot slot: wij ervaren het als zinvol om in de opvoeding niet alleen in te gaan op de grote individuele verscheidenheid maar ook te blijven differentiëren op grond van leeftijd en ontwikkelingsfase. Belangrijk in onze visie bij de naschoolse opvang is dat de tijd na school, wordt gezien als vrije tijd. Dit betekent dat er ruimte is voor dat waar het kind behoefte aan heeft. Bijvoorbeeld: knutselen, fantasiespel, lekker hangen, huiswerk maken, groeps,- en gezelschapsspelen, etc. Dit sluit niet uit dat de kinderen ook behoefte kunnen hebben aan een georganiseerde activiteit.

Literatuurvermelding o.a.: 'Kind van negen' Herman Koepke

3.3 Visie op het werken met verticale en samengestelde groepen

Een voorbeeld van kinderspel in een verticale en samengestelde groep:

In een grote zandbak zijn kinderen van verschillende leeftijden bezig. Nu staan ze op het punt water te gieten in een pas gegraven kuil. Terwijl de vijf- tot zes jarigen vakkundig leiding geven aan het geheel en kleine onrechtmatigheden proberen te verhelpen, kijken de kleintjes geïnteresseerd toe. Een paar komen al met zandvormpjes aanzetten om water te scheppen voor hun taartjes. Op een onbewaakt ogenblik kruipt er zelfs een peutertje van één jaar bij en begint in het water te slaan, tot de groten hem wegsjouwden van hun beschadigde kunstwerk.

Hier krijg je in een notendop alle eigenaardigheden van de kinderlijke ontwikkeling van deze leeftijden voor je uitgestald:

De *kleinsten* zijn voordurend in actie; met hun mond, hun handjes, hun voetjes en al hun zintuigen houden ze zich met hun omgeving bezig. Zij geven zich totaal over aan de indrukken die op hun afkomen. Hun hele doen en laten wordt gevormd door zoeken, tasten, en meedoen met de groten. De *drie- tot vierjarigen* bakken al taartjes, 'dekken de tafel', 'eten' en geven hun spel vorm naar wat zij thuis beleefd hebben.

De *vijf- tot zesjarigen* daarentegen willen iets echts, 'net als in het echt'. Hun spel is een en al doelgerichtheid en volharding.

Het is altijd de omgeving, die het kind wekt tot de bij hem passende activiteit. Bovendien neemt hij het 'zielenklimaat' op waaraan hij is blootgesteld. De aan alle kanten getechnologiseerde huishouding geven het kind voor zijn ziel geen voorbeelden die het nabootsen waard zijn. Het gevolg is een verarming van zijn creatieve mogelijkheden.

Daarom wordt in onze antroposofische kinderopvang zo gewerkt, dat er veel waarachtige *bezigdheden* waargenomen en uitgevoerd kunnen worden. Hoe meer de dag lijkt op die van een kinderrijk gezin, waar het leven *zelf* de meest uiteenlopende stimulansen biedt - wassen, koken, bakken, schoonmaken, tafeldekken, afruimen - hoe beter.

Wij gaan uit van een huiselijke situatie met liefs broertjes en zusjes uit hetzelfde gezin bij elkaar. Alles wat een kind beleeft, laat door zijn vermogen tot nabootsing een diepe indruk achter op het samenspel van lichaam en ziel en vormt in zijn totaliteit de ervaringsachtergrond van de ziel. Zo leert het kleine kind van de ouderen en leren de groteren om de kleintjes te helpen, ze voelen zich verantwoordelijk. ontwikkelen hieraan meer eigenwaarde. Wat een rijkdom aan ontwikkelingsmogelijkheden worden er zo geboden. We leren te wachten op elkaar, samen te delen. Klein en groot doen tal van activiteiten samen en ieder op z'n eigen niveau; samen de tafel dekken, afruimen, afwassen en wegzetten. Samen gaan wandelen of samen een heerlijke appeltaart bakken. De groten wegen het af en maken het beslag, de kleintjes die het al kunnen mogen appeltjes snijden met een 'echt' mes etc.

Zo ontstaat er onderlinge betrokkenheid, verantwoordelijkheid en veiligheid, leer je vergeven en elkaar te steunen.

Omdat kinderen in de eerste jaren de oudere kinderen en volwassenen in alles nabootsen ligt hier een grote verantwoordelijkheid voor de leidsters. De kinderopvang wordt een 'thuis' wanneer het er veilig is, wanneer iedereen er zichzelf kan en mag zijn, en wanneer het er ook gezellig is. Dat betekent dat de ruimte niet alleen op de allerkleinsten, maar ook op de grotere kinderen afgestemd moet worden. Er zijn bepaalde materialen en gebruiksvorwerpen die nog niet voor de kleinere kinderen geschikt zijn en waar alleen de oudere kinderen gebruik van maken. Een kind is afhankelijk van de volwassenen die het dichtsbij hem staan en groeit heel langzaam op naar zelfstandigheid. Die afhankelijkheid brengt het kind in een zeer kwetsbare positie en dit brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Als opvoeder geef je richting aan het leven van de kinderen.

Jij scheidt de voorwaarden waarbinnen iedereen zich kan ontplooiën op een manier die bij zijn leeftijd en belevingswereld past. Op deze manier kan de verticale of samengestelde kinderopvang, die vergelijkbaar is met een gezinssituatie, een veilige oefenplek zijn voor een kind waarin het kan, maar ook moet leren omgaan met zoiets moeilijks als jaloezie, of waar het leert delen en wachten. Deze kant wordt lang niet altijd op waarde geschat. Het maakt veel uit hoe je je als opvoeder opstelt - of je jaloezie zielig vindt en al het mogelijke doet om die gevoelens te voorkomen, of dat je ervan uitgaat dat die gevoelens bij het leven horen en je samen met het kind de uitdaging aangaat ermee om te leren gaan. Als er gewerkt wordt aan sociale vermogens dan kan en hoeft er niet voortdurend harmonie te zijn.

Ruzie komt in elke gezinssituatie voor. Het kan voorkomen dat er één of meer kinderen moeilijk in de omgang zijn of elkaar niet liggen. Dat betekent niet dat er alleen maar machteloos toegezien kan worden. Fantasie en humor kunnen ervoor zorgen dat het aantal ruzies binnen de perken blijft en opgelost wordt, zeker bij de allerkleinsten.

Zo kun je een kind afleiden als het kibbelt over een stuk speelgoed en het daarmee spelenderwijs op andere gedachten brengen. Door even in te stappen in het spel en er een nieuwe dimensie aan toe te voegen, wordt het onderwerp van de ruzie als vanzelf vergeten.

Verder kan het kinderen in hun onderlinge confrontaties enorm helpen als er duidelijk is wat er wel en niet mag. Bijten, slaan, met blokken gooien en speelgoed hardhandig afpakken mag bijvoorbeeld niet, maar je eigen spulletjes verdedigen of veilig stellen mag wél.

Soms moet je een van de kinderen beschermen, een andere keer moet je door in te grijpen een voorbeeld stellen. Door er even over te praten of door samen te kijken of er een gezamenlijke oplossing te vinden is, kunnen kinderen ervaren dat je ruzies ook op een andere manier dan met gekibbel of slaan kunt oplossen. Bij elke ruzie spelen boosheid, maar ook verdriet en pijn een rol. Pas als zowel de boosheid als het verdriet een plek mogen hebben, door ze bijvoorbeeld voor de kinderen te benoemen, kan de vrede weer terugkeren.

Broertjes en zusjes kunnen onderling ook veel steun aan elkaar hebben. Een kind dat bang is in het donker kan alleen al door de aanwezigheid van een slapend broertje of zusje zich zo veilig voelen dat het vanzelf weer gaat slapen. Of de grote stap naar de (verticale of samengestelde) kinderopvanggroep kan vol vertrouwen tegemoet gezien worden, omdat het oudere broertje of zusje daar ook al is. Omgekeerd kan het voor een ouder kind dat op school een beetje op zijn tenen loopt heel veilig zijn om na school, bij een jonger broertje of zusje weer klein te mogen zijn en met de poppen te spelen.

Binnen de verticale en samengestelde groepen van Kinderopvangorganisatie Istia, proberen we op een natuurlijke en liefdevolle wijze voorwaarden te creëren tot de ontwikkeling van vaardigheden die passen bij de leeftijd en belevingswereld van ieder kind.

Literatuurvermelding o.a. : 'De eerste zeven jaar' Dr. Edmond Schoorel / 'Ouders en hun kinderen' Dr. Michaela Glöckler

3.4 De vier competenties uit de wet kinderopvang van Rixsen Walraven

In dit hoofdstuk proberen we dieper in te gaan op de vier competenties uit de Wet Kinderopvang van Rixsen Walraven. In het voorwoord hebben we al aangegeven dat de manier waarop kinderen zich emotioneel veilig kunnen voelen, hoe hun persoonlijke en sociale competenties worden ontwikkeld en hoe omgegaan wordt met normen en waarden door het hele beleidsplan verweven is. Hier ligt de nadruk meer op hoe wij handelen ten aanzien van deze competenties.

Het bieden van een gevoel van emotionele veiligheid

Zonder een liefdevolle uitgangsbasis waar de kinderen met warmte en aandacht opgevangen worden, kan een kind eigenlijk niet gedijen. Met de liefde en de bemoediging die het kind ontvangt, zal het zich kunnen hechten aan de mensen om zich heen.

Kinderen willen de wereld om zich heen graag verkennen en ontdekken, daarin hebben zij een grote behoefte aan veiligheid en geborgenheid en ook uitdaging. Deze draagt bij aan het welbevinden van de kinderen en zorgt er ook voor dat andere pedagogische doelstellingen gerealiseerd kunnen worden. Emotionele veiligheid is de basis waar vanuit het kind zich kan ontwikkelen.

Soms lijkt het wel of opvoeden – in de vorm van grenzen stellen – in strijd is met liefde en warmte. Als je grenzen stelt moet je kracht en gedecideerdheid uitstralen, terwijl liefde en warmte toch meestal geassocieerd worden met zachtheid. Bij liefde hoort ook het aanbieden van veiligheid en duidelijkheid, zo nodig met kracht en gedecideerdheid ook al is dit niet altijd even leuk of gezellig..

Waar het bij ons verder op aan komt, is goed verwoord in een Australisch gezegde: 'Het mooiste wat je een kind mee kunt geven zijn wortels en vleugels'. Als beide kanten van jongs af aan verzorgd worden door het kind enerzijds warmte, duidelijkheid en veiligheid te geven en door het de ruimte te bieden om zelf de wereld te ontdekken, loop je niet zo snel het gevaar om in uitersten te vervallen.

Hierbij zijn bij ons van belang:

- ❖ Een lichte en gezellige ruimte met veel aandacht voor natuurlijke materialen. Er zijn zodanig aanpassingen gedaan dat ook oudere kinderen hier prima kunnen vertoeven. Er staat een kast waar heel veel leuke gezelschapsspelen staan en er is een grote Kapla kist.
- ❖ Een prettige, huiselijke en ook uitdagende omgeving, waarin de kinderen hun eigen nieuwsgierigheid kunnen volgen
- ❖ Een liefdevolle en respectvolle houding van de groepsleiding
- ❖ Wij werken zoveel mogelijk met vaste leidsters op een groep en vaste invalkrachten.
- ❖ Het aanbrengen van duidelijkheid, veiligheid en structuur in de dag.
- ❖ Rust, ritme, en herhaling dragen bij aan de ontwikkeling van een gevoel van veiligheid en zelfvertrouwen.

Voor een kind is het prettig als het dagverloop geen keurslijf is, maar ademt. Beweging en rust, alleen en samen, binnen en buiten, eten en niet eten zouden zich ritmisch moeten afwisselen. Dit zien we terug in de natuur bij eb en vloed en dag en nacht, in de seizoenen, in alles wat groeit en bloeit. Er is dus continue een balans in actief bezig zijn en tot rust komen en deze rust mogen ervaren.

- ❖ Er is een duidelijk dagritme van in- en uitademing.
- ❖ Het is door middel van briefjes met namen bekend bij alle leerkrachten, welke kinderen naar de BSO gaan. Kinderen van de kleuterklassen en klas 1, 2 en 3 worden begeleid naar de opvang.
- ❖ Ze worden op persoonlijke wijze begroet en geven de pedagogisch medewerker(s) een hand. De pedagogisch medewerkers laten de kinderen heel duidelijk merken dat ze blij zijn dat ze er weer zijn.
- ❖ De leidsters kennen iedereen bij naam en zijn op de hoogte van bijzonderheden zoals allergieën en dergelijke.
- ❖ Er heerst een aangename sfeer in de groep waarbij kinderen hun emoties durven laten zien. Er is aandacht is voor elkaar en voor ieder kind afzonderlijk Er wordt tijdens het eten gepraat over de belevenissen van de dag of wat kinderen bezig hield.
- ❖ Er wordt veel gezongen gedurende de dag en er is veel verbaal en non-verbaal contact dat helemaal aansluit bij de belevingswereld van iedere leeftijdsgroep.
- ❖ De pedagogisch medewerkers reageren op een warme en hartelijke manier en laten het kind duidelijk voelen dat het begrepen wordt.
- ❖ Er is respectvolle en liefdevolle houding naar de kinderen toe. Iedereen wordt geaccepteerd zoals hij is, en de kinderen merken dat aan de houding van de leiding
- ❖ De groepsleiding gaat op een ontspannen en ongedwongen manier met de kinderen om.

- ❖ Er is vanzelfsprekend en gepast lichamelijk contact naar de kinderen toe (troosten op schoot nemen, aanhalen, arm om de schouder Ze hebben hierbij een respectvolle en liefdevolle houding, waarbij ze zich laten leiden door de reactie van het kind.
- ❖ Kinderen krijgen de gelegenheid te spelen en zich te ontplooiën op een manier die bij hun past. Jonge kinderen spelen in de directe nabijheid van de leiding en oudere kinderen kunnen in overleg een grotere vrijheid opbouwen.
- ❖ Oudere kinderen vanaf 8 jaar hebben een eigen positie in de groep met meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid.
- ❖ Aan het einde van de middag neemt de leidster van ieder kind afzonderlijk afscheid met een persoonlijke opmerking of groet. Ouders worden ervan op de hoogte gesteld hoe het gegaan is die dag en oudere kinderen van een jaar of 8 of ouder worden in dit gesprek betrokken

Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke en sociale competenties

Een kind moet veerkracht, zelfstandigheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit kunnen opbouwen en gelegenheid krijgen om zich te kunnen ontwikkelen op motorisch, cognitief, emotioneel en sociaal gebied.

Als kinderen ouder worden is het heel belangrijk dat zij naast hun cognitieve behoeften een emotionele gevoelsmatige verbinding met hun omgeving kunnen aangaan en in hun wil tot handelen en creëren worden aangesproken. Wij zien het gevoelsleven van kinderen en hun kunstzinnige vorming als basis voor hun verstandelijke ontwikkeling. De volgende elementen zijn daarbij essentieel:

- ❖ De leid(st)er wil een goede band met elk kind opbouwen, zodat het zich veilig en vertrouwd voelt en zich optimaal kan ontwikkelen. Zorg voor andere kinderen, zelfredzaamheid en zelfstandigheid worden hierbij gestimuleerd.
- ❖ Er is ruimte voor dat waar het kind behoefte aan heeft. Bijvoorbeeld: knutselen, fantasiespel, lekker hangen, huiswerk maken, groeps,- en gezelschapsspelen, etc. Dit sluit niet uit dat de kinderen ook behoefte kunnen hebben aan een georganiseerde activiteit.
- ❖ De leidster probeert de kinderen altijd te helpen om vaardigheden, kennis en inzichten te ontwikkelen en er is ruimte voor meer uitdagend spel
- ❖ Leidsters doen mee zonder kinderen initiatieven te ontnemen. Kinderen worden betrokken in de dagelijkse gang van zaken.
- ❖ De leidsters dragen er zorg voor dat er mogelijkheden zijn voor expressie van kunst en cultuur (muziek, toneel en museum bezoek).
- ❖ We nemen kinderen mee naar buiten en leren ze liefde voor de natuur.
- ❖ Wij gaan ervan uit dat kinderen niet de hele tijd geëntertaind hoeven te worden, maar dat er ook gelegenheid moet zijn voor gezonde verveling. We bieden ze niet de hele tijd oplossingen aan, maar vragen kinderen om zelf iets te bedenken. Hierdoor geven we kinderen de kans om zelf met creatieve ideeën te komen en zelf oplossingen te bedenken.

Voor een gezonde ontwikkeling is het van belang dat een kind de kans krijgt voldoende 'echte' ervaringen op te doen. Allereerst zijn alle zintuiglijke ervaringen die het kind via de ogen, de oren, de neus, de mond en de huid opdoet. Echt is de geur van het bos, het gevoel van het koude zand of de ruwe stenen, het afbijten van een appel, het luisteren naar de wind of naar een vogel, of naar iemand die een liedje zingt. Echte ervaringen zijn die van in bomen mogen klimmen en klauteren, van het in evenwicht blijven op een step of skates, hutten bouwen van stenen en planken, van met heel veel honger aan tafel gaan zitten als je lekker door het bos gesjouwd hebt, van nat en koud worden als het regent of vriest en dan weer opwarmen door lekker warme droge kleren aan te trekken.

Als we er op uit zijn het kind alleen maar prettige ervaringen te bezorgen, zal dat het ontwikkelen van persoonlijke en sociale vermogens in de weg staan. Als het lukt om het kind voldoende echte ervaringen op te laten doen is daarmee een stevige basis gelegd voor het ontwikkelen van deze competenties. Fantasie is een rijke kracht, die bij ieder kind tot bloei kan komen dat de ruimte krijgt om echt kind te mogen zijn en naar hartenlust te mogen spelen. Fantasie is een kracht die op veel momenten een hulp kan zijn in je latere leven. Het maakt dat je creatief kunt zijn in moeilijke situaties en dat je in zware tijden van weinig geld, spullen of mogelijkheden je kunt redden.

Het vrije spel is daarbij voor ieder kind onontbeerlijk. Spelen is doen en leren, spelen is leven en scheppen, bewegen en sociaal contact maken. Tijdens het vrije spel wordt er heel veel geleerd, motorische vaardigheden ontwikkeld en ruimtelijk inzicht verkregen. Voor de kinderen biedt het vrije spel voortdurend mogelijkheden voor het verwerken van emoties en het oefenen van persoonlijke competenties en sociale vaardigheden. Spelen met blokken bijvoorbeeld. Als een huis of een kasteel gebouwd wordt, betekent dit dat er gepast en gemeten moet worden. Blokken van allerlei grootte en maat, gelijksoortig of ongelijksoortig worden met zorg uitgekozen en voor het hoofddoel, een huis bouwen gebruikt. Daarbij wordt ook geteld: "Ik moet nog twee van die." Spelen met blokken is voorbereidend rekenen! Spelen in de huisjes is een ander voorbeeld: "Toen was ik de dokter en jij was de mama en jij bent het kind." Kleuters verplaatsen zich in de rol van de ander. Daarbij wordt ook uitgespeeld wat door kinderen als prettig en onprettig wordt ervaren. Een prikje van de dokter bijvoorbeeld is niet leuk. Door het vrije spel krijgen de kleuters grip op verschillende sociale rollen. Ook leren ze omgaan met hun eigen emoties die ze in het sociale verkeer opdoen. De sociaal emotionele ontwikkeling wordt gevoed en het kind leert weerbaard te worden.

Naast het vrije spel zijn er ook activiteiten die aangestuurd worden. Knippen, plakken en kleuren zijn een goede oefening voor de fijne motoriek, die weer de basis vormt voor de schrijfmotoriek. Bovendien wordt het concentratievermogen ontwikkeld. Voorlezen rijmen en zingen dragen bij aan een woordenschatuitbreiding, literaire beleving, ritme gevoel voor de taal en klank beleving.

- ❖ We kiezen ervoor om gevarieerd, maar niet teveel speelgoed tegelijk aan te bieden. Gebleken is dat een kind heel lang met weinig speelgoed kan spelen. Het kan zich er dan werkelijk mee verbinden en zijn eigen creativiteit en fantasie leren gebruiken.
- ❖ Er staat een grote Kapla kist. De naam Kapla is afkomstig van KAbouter PLAnkjes. Anders dan bij veel andere blokken zijn alle blokjes of plankjes precies hetzelfde van afmeting. Elk blokje heeft een verhouding van 1:3:15. De precisie maakt het mogelijk om ook grotere gebouwen te maken. Hier kunnen zowel de jongere als de oudere kinderen zich helemaal in uitleven.
- ❖ Tekenen is ook van belang voor de ontwikkeling van het kind. Er wordt onder andere getekend met bijenwaskrijtjes of filia krijtjes. Vanuit lijnen, cirkels, spiralen, kruizen en stippen, ontwikkelt de kindertekening zich naar het maken van beelden. Het kind kan zijn binnenwereld uitdrukken door beelden te tekenen, die vaak overeenkomen met de beelden die we tegenkomen in sprookjes en ook dromen.
- ❖ Om de kinderen de gelegenheid te geven zich uit te drukken worden er meerdere soorten materialen aangeboden om mee te werken, zoals bijenwas, klei (voor oudere kinderen), verf, verschillende papiersoorten, gevonden materialen, enzovoort. Er kan geknipt, geplakt, gevouwen en gebouwd worden.
- ❖ De pedagogisch medewerker biedt een rijke orale taalomgeving in de vorm van praten en verhalen vertellen

We proberen de kinderen zoveel mogelijk mee te geven waar alles vandaan komt, hoe iets tot stand komt, hoe iets gemaakt wordt.

- ❖ In de eerste plaats door het aan de kinderen te laten zien: de klusjesman (conciërge) doet zoveel mogelijk klussen waar de kinderen bij zijn.
- ❖ We schillen het fruit aan tafel, vegen samen het plein etc. In de versjes en liedjes voor en na het eten, wordt onder andere gezongen wat er nodig is om koren te laten groeien (zon, regen, aarde), voordat het uiteindelijk als brood op ons bord komt.

- ❖ Er worden aan de kinderen activiteiten aangeboden die hen laten ervaren hoe de dingen tot stand komen. Een voorbeeld hiervan is het brood bakken. We doen meel, gist en water in een kom en kneden het deeg met de kinderen. De kinderen mogen zelf helpen de broodjes te vormen. Ze zien hoe het deeg rijst en hoe de broodjes in de oven gaan.
- ❖ Vlakbij ligt het Jan de Wit Museum, oorspronkelijk gericht op het landbouwverleden. Er is hier historisch materiaal van de brandweer te bezichtigen en tal van voorwerpen uit de oude ambachten, zoals de smid, slager en schoenmaker.

Botsingen tussen kinderen in een groep zijn onvermijdelijk. Het zijn bovendien heel leerzame situaties, omdat kinderen hun eigen behoefte en die van de ander leren kennen. Ze leren hoe ze invloed kunnen uitoefenen en wat het effect van hun gedrag is op de ander.

- ❖ Soms moet je een van de kinderen beschermen, een andere keer moet je door in te grijpen een voorbeeld stellen. Door er even over te praten of door samen te kijken of er een gezamenlijke oplossing te vinden is, kunnen kinderen ervaren dat je ruzies ook op een andere manier dan met gekibbel of slaan kunt oplossen. Bij elke ruzie spelen boosheid, maar ook verdriet en pijn een rol.
- ❖ Pas als zowel de boosheid als het verdriet een plek mogen hebben, door ze bijvoorbeeld voor de kinderen te benoemen, kan de vrede weer terugkeren.
- ❖ Het is een kunst voor pedagogisch medewerkers om voldoende ruimte te bieden om kinderen er met elkaar uit te laten komen en begeleiding te bieden waar nodig. Dit gebeurt zodanig door kinderen in hun waarde te laten. De pedagogisch medewerker zal geen scheidsrechter spelen en haar oordeel terug houden.
- ❖ Ze zal troost bieden, beide kinderen erkennen in hun behoefte en hun gevoel en helpen de situatie om te buigen door erover te praten en kinderen zelf te laten komen met een oplossing. Fantasie en humor kunnen er voor zorgen dat ruzie binnen de perken blijft en opgelost wordt.
- ❖ Verder kan het kinderen in hun onderlinge confrontaties enorm helpen als er duidelijk is wat er wel en niet kan. Lichamelijk geweld, pestgedrag en speelgoed hardhandig afpakken kan bijvoorbeeld niet, maar je eigen spullen verdedigen of veilig stellen mag wél. Dit punt hoort ook bij de overdracht van normen en waarden.

Buiten spelen is ook van grote invloed op de persoonlijke en sociale ontwikkeling van een kind. Een gevarieerd buitenspeelsterrein nodigt uit tot ontmoeting. Kinderen kunnen na school buiten, zich heerlijk uitleven op de mooie speelplaats van Vrije School Peelland. Kinderen kunnen hier heel goed elkaars en eigen kunnen ontdekken.

- ❖ Bijvoorbeeld: samenwerken in de tuin, samen spelen in de zandbak, en voor de wat oudere kinderen: balspelen, touwtje springen, tikkertje, verstoppertje, voetballen en tafeltennissen etc.
- ❖ De cognitieve ontwikkeling wordt eveneens door buiten spelen gestimuleerd, door bijvoorbeeld kinderen te betrekken bij de omgeving en de natuur te leren kennen. Op deze manier krijgen kinderen kennis van en respect voor de eigenschappen van planten, dieren en natuurlijke materialen die alleen buiten te vinden zijn.
- ❖ Kinderen worden zich bewust van de veranderingen in de natuur rond de seizoenswisseling.
- ❖ Pedagogisch medewerkers helpen de kinderen bij het leren kijken en luisteren door ze attent te maken op dingen die je kunt zien en horen. ('Kijk eens vingerhoedskruid, wat een mooie bloem hè?' 'Hoor de merel, kijk met de oranje snavel').
- ❖ De leiding is altijd op de achtergrond aanwezig en helpt en ondersteunt kinderen daar waar nodig, zodat een kind na een conflict of een probleem met b.v. andere kinderen de situatie weer zelf aan kan. Ze helpt de kinderen zelf oplossingen te bedenken.

De ontwikkeling van persoonlijke en sociale competenties speciaal voor het oudere kind vanaf 8 jaar

Tussen het 9e en 10e levensjaar ontstaat er een belangrijk keerpunt in de ontwikkeling van het kind. De nabootsingdrang is langzaam maar zeker verdwenen, het kind is niet meer zo een met zijn omgeving als het hele jonge kind. (Zie ook blz. 8)

De volwassenen staan nu niet meer onaantastbaar 'boven' het kind. Eigenlijk vraagt het zich af : hoe weten ze alles en weten ze echt alles? De kinderen kijken op deze leeftijd veel kritischer naar door wie ze zich iets laten vertellen en wie werkelijk te vertrouwen is. Onrecht beleven ze sterker dan voorheen, hun geweten ontwaakt. Ze accepteren niet alles meer als vanzelfsprekend.

Rond het negende jaar wordt de wereld met een kritische blik van top tot teen bekeken. Strijd en durf spreken het kind hierbij erg aan.

Rond het tiende jaar raakt het kind steeds meer geïnteresseerd in de samenhang tussen wat in hemzelf leeft en wat hij in de buitenwereld vindt. Geleidelijk krijgt hij zo meer vat op de wereld.

Rond het elfde, twaalfde jaar willen kinderen duidelijkheid en rechtvaardigheid. Kinderen op die leeftijd vertonen, in het klein natuurlijk, een aantal overeenkomsten met de robuuste en werklustige Romeinen.

- ❖ Het is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen om spannende dingen te kunnen doen, risico's te nemen. Binnen de BSO mogen kinderen aanvaardbare risico's nemen onder leiding van de pedagogisch medewerkers.
- ❖ De leidster(s) weten wat de kinderen aan kunnen, leuk vinden en sluiten daar in hun contact bij aan. Er is aandacht voor ieder individueel ontwikkelingsniveau.
- ❖ We maken nu samen afspraken over zelfstandig komen en gaan, met gezamenlijke activiteiten zoals fruit eten bijvoorbeeld, doet iedereen weer mee.
- ❖ De kinderen blijven hierbij wel op het terrein van de school, of er moeten duidelijke afspraken met ouders gemaakt zijn hierover.
- ❖ De leiding is altijd op de achtergrond aanwezig en helpt en ondersteunt kinderen daar waar nodig.

Wat is spannend? Iets doen wat je nog nooit eerder hebt gedaan; op het randje van je eigen grenzen balanceren; iets waarbij je angst moet overwinnen. Wat is een risico? Iets uitproberen met een min of meer onzekere uitkomst; iets waarbij je voordelen moet afwegen tegen de nadelige gevolgen. Waarom risico's nemen? Dit is onderdeel van het leven. Je leert positief verband tussen risico's en welzijn. De wil om risico te nemen en dingen uit te proberen zijn karakteristieken voor effectief leren

Wat kun je er van leren?

- ❖ zelfvertrouwen;
- ❖ wilskracht;
- ❖ motorische vaardigheden;
- ❖ inschatten gevaar;
- ❖ nieuwe dingen durven en willen aangaan;
- ❖ lef en vormkracht ontwikkelen;

Overdracht van normen en waarden

Door volwassenen respectvol met de omringende wereld om te zien gaan leert het kind zijn eerbiedskrachten te ontwikkelen. Het 'in de eigen waarde laten' van mensen, dieren, planten en dingen kan hierdoor dagelijks geoefend worden. Er doen zich steeds weer gelegenheden voor waarnaar met verwondering, eerbied en aandacht gekeken kan worden.

De volwassene, die op deze wijze in het leven staat, kan zich dankbaar voelen voor dat wat het leven te bieden heeft. Dit gevoel wordt door het kind ervaren. Er ontstaat een innerlijk gevoel voor dankbaarheid. (zie ook blz. 6)

Normen zijn er om ons te begrenzen. Ze geven de kaders waarbinnen we met elkaar kunnen leven en werken. Waarden zijn kwaliteiten die we nastreven. Het zijn de idealen die ons vanuit de toekomst uitnodigen ons mens zijn te verwezenlijken.

Het grootste ideaal in de antroposofie is de condities te scheppen waarin het kind zich optimaal kan ontwikkelen tot een vrij mens die zijn eigen weg kan vinden in het leven en die de dingen kan doen die hij zich voor zijn geboorte had voorgenomen. Net als bij de andere competenties geldt ook hier dat we normen en waarden overbrengen door het voorleven ervan. Welke helpers hanteren wij hierbij:

Echtheid en oprechtheid

- ❖ Onze aandacht en interesse zijn oprecht, ons handelen is echt.
- ❖ Als we verzorgen, knuffelen, wiegen, lachen, zingen of spelen, zijn we daar van binnen bij betrokken en doen we dat niet op de automatische piloot.
- ❖ Geen sarcasme, zinspelingen of negatieve grapjes over de hoofden van de kinderen heen.

Eerbied

Eerbied voor de aarde en alles wat daar leeft, heeft te maken met het besef dat we deel uitmaken van een groter geheel. We zijn verbonden met de natuur en met de onzichtbare, geestelijke wereld die daarin werkt. Die verbondenheid bevestigen we door kinderen eerbied voor te leven.

- ❖ Eerbied voor de natuur kan doorklinken in de manier waarop we stilstaan bij de seizoenen: De eerste sneeuwkllokjes, een lieveheerbeestje, een spinnetje in de herfst dat z'n web heeft gebouwd, of een glinster steentje dat een kind heeft gevonden, zelf zaaadjes planten en kijken hoe ze opkomen

Respect

Voortvloeiend uit het vorige punt is respect voor ieders eigenheid iets vanzelfsprekends. Dat geldt niet alleen voor de kinderen, maar ook voor onze collega's. Ieder heeft andere kwaliteiten en zwakheden bij zich. Die hebben we niet zomaar, dat is werkmateriaal voor ons leven. We weten niet hoe en waar we ze hebben opgedaan, wel kunnen we elkaars en onze eigen ontwikkeling respecteren. Respect is ook iets wat we uiten voor de dingen die ons omgeven en het voedsel dat op onze bordjes komt. Daar zijn mensen voor aan het werk geweest, en daar heeft de natuur zijn werk gedaan.

- ❖ We behandelen het speelgoed met respect. Kapot speelgoed gooien we niet zomaar weg, maar repareren wij zoveel mogelijk.
- ❖ Voordat we beginnen met eten zingen we een lied waarin we de zon en de aarde danken voor hun werk.

Door onze omgeving met aandacht te verzorgen en te onderhouden, tonen we ook respect voor onze spullen.

Plezier in leren en werken

Door met plezier ons werk te doen en met frisse moed uitdagingen aan te gaan en nieuwe dingen te leren geven we het begrip ontwikkeling handen en voeten. We zijn nooit klaar, een mens is nooit af. Daarom is het vermogen om je leven lang te leren zo belangrijk. Dat gaat nu eenmaal gemakkelijker als het als iets plezierigs wordt ervaren en niet als zware last. Dat betekent niet dat dingen niet moeilijk of zwaar mogen zijn, maar zwaarte en negativiteit zijn geen vruchtbare bodem.

Literatuurvermelding o.a. : 'Peuters en kleuters onder druk' De ziekmakende effecten van de toetscultuur' door Prof. Dr. Sieneke Goorhuis –Brouwer
'Spelenderwijs' Ontwikkeling en opvoeding van het jonge kind' door Prof. Dr. Sieneke Goorhuis –Brouwer

3.5 De vier competenties van Riksen Walraven speciaal voor verticale groepen

Omdat er in de middag samengevoegd wordt met de grotere kinderen die na een schooldag naar de BSO komen, willen we beschrijven hoe we omgaan met de emotionele en persoonlijke en sociale veiligheid en het verzorgen van normen en waarden bij de BSO kinderen die de hele dag naar de kinderopvang van Kindercentrum de Kindertuin komen. Zie ook het voorafgaande hoofdstuk over samengestelde groepen.

Wij gaan op de eerste plaats uit van een huiselijke situatie. Alles wat een kind beleeft, laat door zijn vermogen tot nabootsing een diepe indruk achter op het samenspel van lichaam en ziel en vormt in zijn totaliteit de ervaringsachtergrond van de ziel. Zo is het ook als de kinderen binnenkomen na de schooltijd. We willen voor de allerkleinsten én voor de grotere kinderen voorwaarden scheppen waardoor ze zo optimaal mogelijk samen kunnen zijn. Ieder kind vanuit zijn of haar eigen manier en vanuit de eigen belevingswereld. Zo leert het kleine kind van de ouderen en leren de groteren om de kleintjes te helpen. De groteren voelen zich verantwoordelijk en kunnen hieraan meer eigenwaarde ontwikkelen.

- ❖ De leidsters zorgen ervoor dat er een prettige onspannen sfeer heerst in de groep, dat er aandacht is voor elkaar en dat er extra rekening wordt gehouden met de allerkleinsten in de groep..
- ❖ We leren de kinderen om op elkaar te wachten en samen te delen
- ❖ Klein en groot doen tal van activiteiten samen en ieder op z'n eigen niveau; samen de tafel dekken, afruimen, afwassen en wegzetten. Samen gaan wandelen of samen een heerlijke appeltaart bakken. De groten wegen het af en maken het beslag, de kleintjes die het al kunnen mogen appeltjes snijden met een 'echt' mes etc.
- ❖ Er wordt altijd rekening gehouden met de allerkleinsten bij binnenkomst. Sommige peuters liggen misschien te rusten in de ruimte van Hompeltje. We vragen aan de oudste BSO kinderen of ze zachtjes willen doen én of ze ook rekening willen houden met de peuters die niet rusten.
- ❖ We vragen hen bij binnenkomst of als dat nodig is, of ze de kleintjes willen betrekken in hun spel en of ze er goed voor willen zorgen.
- ❖ Bij slecht weer gaan we binnen wat bakken of iets moois maken, afhankelijk van het jaargetijde en de leeftijden.
- ❖ Kinderen die willen mogen een verhaaltje vertellen en er worden boekjes bekeken en er wordt voorgelezen door de grotere kinderen die dat willen.
- ❖ Oudere kinderen die willen kunnen samen een poppenkast spel bedenken en spelen voor de kleineren. Of samen een heel hoge toren bouwen, en zo zijn er talloze activiteiten te bedenken die van meerwaarde zijn als jong en oud samen spelen.
- ❖ Rond 16:00 uur gaan we fruit eten en is het tijd voor een mooi verhaal voor alle leeftijden. Dat kunnen verhaaltjes van Jip en Janneke zijn, herhaal sprookjes of de 'echte' sprookjes van Grimm, dit hangt af van de samenstelling van de leeftijden en de groep.
- ❖ Na het fruit gaan we als het weer het maar even toelaat met z'n allen lekker buiten spelen of wandelen. De kleintjes kunnen in de bolderkarren en worden door de groten getrokken.
- ❖ Oudere kinderen die willen kunnen samen een tafel- of poppenkast spel bedenken en spelen voor de kleineren. Of samen een heel hoge toren bouwen. Zo zijn er talloze activiteiten te bedenken die van meerwaarde zijn als jong en oud samen spelen. Hierbij wordt de ontwikkelingsfase en eigenheid van ieder kind niet uit het oog verloren en zoveel mogelijk gerespecteerd.

4. Doelstelling

4.1 Algemeen

Wij bieden buitenschoolse opvang vanuit de 'Vrije Opvoedkunde' die gebaseerd is op de antroposofische levensopvatting. Wij willen voor de kinderen na school een veilige liefdevolle en ook uitdagende omgeving scheppen, waarin ze in alle vrijheid en vanuit hun eigen belevingswereld hun sociale, cognitieve kunstzinnige, motorische en praktische mogelijkheden kunnen ontdekken en ontwikkelen. Een warme belangstelling voor het kind, de natuur, een vast ritme en terugkerende rituelen zijn hierbij belangrijke hulpmiddelen.

4.2 Realisatie van de doelstelling van de naschoolse opvang t.b.v. de kinderen

- a De natuur neemt bij ons een belangrijke plaats in. Het beleven van de seizoenen heeft een structurerende werking. Door het vieren van de jaarfeesten met de bijbehorende activiteiten wordt hieraan gewerkt. BSO de Kindertuin ligt midden in een ruime en groene omgeving. Er liggen een bos en dierenpark op loopafstand.
- b Door het contact met andere kinderen worden hen ontplooiingskansen geboden voor het ontwikkelen van een aantal sociale, emotionele, creatieve, lichamelijke en verstandelijke vaardigheden.
- c Op een zo veelzijdig mogelijke wijze willen wij mogelijkheden scheppen, die het zich ontwikkelende kind zelf meebrengt, aanspreken.
- d Weliswaar heeft het kind structuur nodig en moeten er grenzen gesteld worden, maar binnen deze noodzakelijke beperkingen, moet het zich vrij kunnen ontplooiën trouw aan de individualiteit die het in zich draagt.
- e Het binnen en buiten spelen met dat wat zich daar aanbiedt, is erg belangrijk. Het speelgoed is voornamelijk van natuurlijke materialen en goede kwaliteit. Het oogt vaak 'onaf' zodat het uitnodigt om er zelf iets aan toe te voegen. Eerst vanuit de nabootsing later vanuit de fantasie. De ontwikkeling van de motoriek gebeurt o. a. door bouwen, sjouwen, klimmen, bewegingsspel .
Er worden ook mogelijkheden geboden op het gebied van fantasiespel .
De fijne motoriek ontwikkelt zich door tekenen, plakken, schilderen, boetseren, deeg kneden, appeltjes snijden, bijenwas, was , etc.
- f Het meedoen met allerlei nuttige handelingen die de leid[st]ers doen, zoals fruit schoonmaken, poetsen, brood bakken, tafel dekken en leidt tot begrip en respect voor de dingen om ons heen.
- g Door middel van zingen, bewegingsspel, rijmpjes, versjes en voorlezen, leert het kind omgaan met taal en muziek. Het zingen vormt een belangrijke bijdrage en is een grote stimulans voor de taalvorming.

4.3 Realisatie van de doelstelling van de naschoolse opvang t.b.v ouders/ verzorgers

BSO De Kindertuin biedt aan ouders de mogelijkheid om van gedachten te wisselen over grote en kleine opvoedingsvraagstukken. De leiders praten met de ouders over hun kind en bespreken eventueel de aanpak van opvoeding van hun kind. BSO De Kindertuin biedt ook aan ouders van andere scholen de mogelijkheid om kennis te nemen van de vrije opvoedkunde en de achtergronden ervan, zodat een keuze voor het Vrijeschoolonderwijs eventueel genomen kan worden.

Doordat het kind een of meer dagdelen per week BSO De Kindertuin bezoekt, heeft de ouder de gelegenheid zich toe te leggen op eigen interesses en kan hij zich desgewenst in een van deze richtingen ontplooien.

Ook gezien de openingstijden biedt het ouders de mogelijkheid om een baan of studie uit te oefenen. BSO De Kindertuin vervult zo een maatschappelijke functie, doordat het ouders gemakkelijker wordt gemaakt om een plaats te vervullen op de arbeidsmarkt en/of om opleidingen of cursussen te volgen.

5. Praktische invulling

5.1 Vertaling naar de praktijk

Vanuit visie handelen in de dagelijkse praktijk vraagt veel van de houding van de opvoeder. Het vraagt de bereidheid om het kind - telkens weer - open tegemoet te treden. Dat betekent overigens niet dat er geen grenzen nodig zijn.

Juist het aanbieden van specifieke activiteiten en het afleiden of ombuigen van minder gewenst gedrag nodigen het kind uit tot een vrije en unieke ontwikkelingsweg.

Vertrouwde thema's en handelingen uit de belevingswereld van het kind geven aanleiding tot het nabootsen van allerlei bezigheden. Het vegen van de vloer, het poetsen van de tafel, het bouwen van een huis, is voor een kind vanuit zijn fantasie na te bootsen met een minimum aan speelgoed. Huishoudelijke activiteiten zijn zinvolle en eenvoudige activiteiten voor het jonge kind om na te bootsen. Zij worden bewust goed voorgedaan door de opvoeders.

Ook de houding van de leiding en de inrichting van de ruimte zijn belangrijk. Zij dragen bij, samen met de aard en kwaliteit van de activiteiten, tot het zich geborgen voelen. De belangrijkste aspecten in de ontwikkeling van jonge kinderen - beweging, schepping en nabootsing - worden hierdoor ondersteund en gevormd. Ook voor de al wat oudere kinderen worden er activiteiten georganiseerd. Iedere activiteit biedt specifieke mogelijkheden om de ontwikkeling van het kind te stimuleren en waar nodig het individuele kind extra ondersteuning te bieden. De ontwikkeling van sociaal-emotionele, motorische en cognitieve aspecten, taalontwikkeling, zelfredzaamheid en gevoel voor het kunstzinnige en ambachtelijke komen zo aan bod.

Voorbeelden van zulke activiteiten:

- poetsen van de tafels
- vegen van de vloeren
- zemen van de ramen
- meehelpen in de tuin
- (zagen, schuren, timmeren)
- afwassen en drogen
- brood bakken
- appels in stukjes snijden
- koffie malen
- wandelen, hinkelen, rennen, klimmen
- pannenkoeken, koekjes bakken
- appelmoes koken
- plakken
- speelgoed en serviesgoed repareren
- tekenen
- schilderen, kleien
- bijenwas kneden
- verhalen en versjes vertellen
- muziek maken
- lezen
- poppenkast
- gezelschapsspelen
- kokkerellen
- handwerken
- zelf in potten kruiden, bloemen en kleine groenten kweken

5.2 *Dagritme*

De middagen bij de Kindertuin verlopen volgens een vast patroon. Nadat er iets lekkers is gegeten is het tijd voor vrij spel. Het spelmateriaal is zeer divers: Kapla, blokken, poppen, auto's, prachtig houten speelgoed, een huiselijk hoekje, lappen, spelletjes, knutselspullen en tekenmaterialen. Vanaf drie uur kunnen de kinderen deelnemen aan allerlei binnen- en buiten activiteiten zoals knutselen, handwerken, gezelschapsspellen, verstoppertje, tikkertje en andere buitenspellen. In de nabije toekomst gaan we ook aan de slag in de toekomstige biologische moestuin. De kinderen kunnen heerlijk buiten spelen op het schoolplein en wanneer het weer het toelaat gaan we naar het bos of naar het dierenparkje dat in de buurt ligt.

Op maandag, woensdag en vrijdag is er opvang vanaf 12:30 uur. Op dinsdag en donderdag komen alle kinderen vanaf 14:30 uur.

12:30 uur	Als de kinderen bij ons binnenkomen, wassen ze eerst de handen, vervolgens schuiven ze aan om wat te eten en te drinken. De kinderen krijgen brood of crackers van ons en smeren zelf. Alles is zoveel mogelijk van biologische kwaliteit. Vervolgens vrij spel binnen, hangt ook van het jaargetijde af. In de lente en zomer zijn we veel buiten.
14:30 uur	Op maandag en vrijdag worden om half drie veelal de jongere kinderen afgehaald en de oudere kinderen komen binnen. Er is even een gezamenlijk moment voor diegene die daar behoefte aan heeft, aan de grote tafel met wat te drinken en eventueel een cracker.
15:00 uur	De kinderen gaan vrij spelen. Dit kan binnen of buiten op het aangrenzende schoolplein, altijd onder voldoende begeleiding. De jongere kinderen spelen in de directe nabijheid van de leiding en de oudere kinderen kunnen in overleg een grotere vrijheid opbouwen. Tijdens het vrije spel gaan de kinderen doen wat ze zelf willen b.v. huiswerk, een boek of een tijdschrift lezen, een spel doen, bakken of lekker buiten spelen.
16:15 uur	Nadat we samen hebben opgeruimd gaan we fruit eten. Soms hebben we ook nog wat lekkers gebakken. Het is tijd voor een mooi verhaal.
16:45 uur	Aansluitend samen een spel doen, wat lezen of nog even naar buiten.
17:30 - 18:00	De ouders of verzorgers komen de kinderen halen.

5.3 *Jaarritme*

Het ritme in het jaar kunnen de kinderen meebeleven door middel van de jaarfeesten. Deze zijn sterk verbonden met de seizoenen. De jaarfeesten die met het kind gevierd worden, komen op een eenvoudige manier tot uitdrukking in liedjes, verhalen en spelletjes. Ook het lokaal en de 'seizoentafel' worden versierd in de bijbehorende stemming en sfeer.

Er worden bekende en wat minder bekende feesten gevierd en elk kennen ze hun eigen signatuur en gebruiken, zoals lampions, palmpasestokken, liedjes, verhalen, bloemen, fruit, kringdansen en speciale maaltijden. Het feest beperkt zich niet tot die ene dag maar strekt zich uit over weken van voorbereiden en na-beleven.

De jaarfeesten zijn:

Michael (herfst) 29 september

Sint Maarten 11 november

Advent 4 zondagen voor Kerst

Sint Nicolaas (winter) 5 december

Kerstmis 25 en 26 december

Driekoningen 6 januari

Maria Lichtmis 2 februari

Carnaval in de week voor Aswoensdag (= 40 dagen voor Pasen)
Palmpasen (lente) zondag voor Pasen
Pasen de zondag en maandag volgend op de eerste volle maan na het begin van de lente
Pinksteren 50 dagen na Pasen
Sint Jan (zomer) 24 juni
Aan de jaarfeesten kan tevens vanuit andere tradities en religieuze stromingen, zoals bijvoorbeeld de islam, invulling gegeven worden.

5.4 Gewenningsperiode

Het wennen verloopt bij het ene kind makkelijker dan bij het andere, maar over het algemeen zien we dat alle kinderen snel gewend raken. Over het wennen en de bereikbaarheid van de ouders wordt in onderling overleg afspraken gemaakt.

Soms verdient het aanbeveling om enkele keren uit te trekken voor de gewenningsperiode en dit stapsgewijs op te bouwen. De eerste stap is een gezamenlijk bezoek zijn aan de ruimte waar het kind naar toe zal gaan. We gaan altijd even samen met de ouders en de kinderen kennismaken met deze nieuwe ruimte.

Hierna kan de tijd dat het kind alleen in de groep is langzaam verlengd worden zodat het rustig kan wennen aan de nieuwe omgeving en indrukken. Dit kan bij vooral jongere kinderen soms enkele keren nodig zijn alvorens een kind zich veilig en geborgen voelt en een vertrouwensrelatie met de leidster(s) kan opbouwen. Over het wennen en de bereikbaarheid van de ouders gedurende deze periode wordt in onderling overleg afspraken gemaakt. Deze worden vastgelegd op het intakeformulier. Een knuffeltje van thuis meenemen kan bij de jongere kinderen zorg dragen voor extra veiligheid en geborgenheid. Indien nodig (b.v. wanneer een kind ontroostbaar is) worden de ouders gebeld om even overleg te hebben.

5.5 Relatie kind – leid(st)er

Een goede kind/leid(st)er-relatie ligt aan de basis van kwalitatief goede opvang. Elk kind heeft hechtingsfiguren in zijn/haar leven nodig om zich goed te kunnen ontwikkelen. De gehechtheidrelatie is de gevoelsmatige relatie die groeit tussen de opvoeder en het kind. Er kunnen naast de ouders meerdere personen zijn, aan wie het kind zich gaat hechten, bijvoorbeeld de leid(st)er in de kinderopvanginstelling. Vanuit de gehechtheidrelatie met de leid(st)ers ervaart het kind de veilige basis die nodig is om op eigen houtje dingen te durven ondernemen. Als het kind zich niet zo prettig voelt kan het terugvallen op deze persoon. De leid(st)ers zijn zich bewust van de gehechtheidrelatie en gaan hier zorgvuldig mee om. De grootte van de groep is hier op afgestemd en bedraagt maximaal 12 kinderen.

De leid(st)ers proberen door middel van hun eigen gedrag het kind te laten merken dat:

- zijn aanwezigheid op prijs gesteld wordt;
- elkaars eigenheid gerespecteerd wordt;
- er vertrouwen is in elkaar;
- er vriendelijk met elkaar wordt omgegaan;
- er rekening gehouden wordt met elkaar;
- geprobeerd wordt elkaar te begrijpen.

5.6 Openingstijden en leidster - kind - ratio

De BSO is vijf middagen per week geopend en er is iedere ochtend als het nodig is voorschoolse opvang.

De **voorschoolse opvang** is van 7:30 tot 8:30 uur.
De **korte middagopvang** is van 12:30 tot 14:30 uur
De **late middagopvang** is van 14:30 - 18:00 uur
De **lange middagopvang** is van 12:30 tot 18:00 uur.

In de middaguren werken we indien nodig met samengestelde groepen, d.w.z. de kinderen van Kinderdagverblijf het Kindertuintje spelen dan samen met de kinderen van BSO de Kindertuin. De groepsgrootte bestaat altijd uit maximaal 12 kinderen.

Ouders kunnen door middel van het inschrijfformulier van BSO de Kindertuin aangeven welke dagdelen hun voorkeur heeft. (Zie: www.stichting-istia.nl.) Zie verdere informatie over inschrijving en plaatsing bij punt 6.2 'De plaatsing'.

In de groepen wordt er altijd gewerkt vanuit de juiste leidster - kind – ratio en volgens het toetsingskader van de GGD. De leidsters voldoen aan de normen van de CAO kinderopvang en hebben een geldige Verklaring Omtrent Gedrag. Iedere dag is er een vaste stamgroep met vaste leidster(s).

5.7 Vakantieopvang en studiedagen

Op studiedagen zijn wij de gehele dag geopend van 7:30 -18:00 uur. Bij voldoende aanmeldingen zijn wij tijdens iedere vakantie alle dagen geopend, behalve in de eerste of laatste drie zomervakantie weken, op carnavalsmaandag en -dinsdag en de officiële feestdagen. Zo mogelijk met een aangepast en extra leuk vakantieprogramma.

Er komt ruim voor een vakantie een lijst te liggen waarop u uw kind kunt inschrijven. Hiervan wordt ook melding gemaakt in de nieuwsbrief van de school. Bij meer dan 12 aanmeldingen gaan we samen met de kleintjes van kinderdagverblijf het Kindertuintje spelen in de ruimte van peutergroep Hompeltje en blijven de kinderen van de BSO in de ruimte van de BSO.

Er zijn altijd voldoende gekwalificeerde leidsters aanwezig. De leidsters voldoen aan alle normen van de CAO Kinderopvang en zijn in het bezit van een recente Verklaring Omtrent Gedrag.

5.8 Huishoudelijke regels

Regels zijn hulpmiddelen en geen onveranderlijke wetten. We gebruiken ze om kinderen en ouders/verzorgers te laten weten waar ze aan toe zijn. Teveel regels maken het voor de kinderen niet leefbaar en voor de leiding niet werkbaar. Soms wordt er - in overleg - van de regels afgeweken. Wij hechten belang aan de ontwikkeling van een goede verstandhouding tussen kind, ouders/verzorgers en leiding.

Bij het naleven van de regels wordt het kind zoveel mogelijk op een niet-bestrafende manier benaderd en abstracte eisen worden vermeden. De leid(st)er biedt het kind een alternatief aan of komt fantasievol te hulp. De volgende regels zijn van toepassing:

Organisatorisch

- Er is een vast dagritme, zodat de herkenningsmomenten voor de kinderen duidelijk zijn.
- Er wordt alleen aan tafel gegeten.
- Er wordt onder toezicht buiten gespeeld.
- Ouders halen de kinderen in de groepsruimte, zodat de overdracht van de verantwoordelijkheid duidelijk is.
- Kinderen worden in principe alleen meegegeven aan derden indien de ouders/verzorgers daarvan bericht hebben gegeven.

Principieel

Kinderen mogen niet:

- Met eten gooien of spelen.
- Speelgoed opzettelijk kapot maken of ermee gooien.
- Knutselactiviteiten op niet daarvoor bestemde plekken uitvoeren.
- Met meer dan één kind gebruik maken van het toilet.
- Botsen met rijdend materiaal.
- Binnenspeelgoed meenemen naar buiten.
- Aan de spullen van de leiding komen.

Veiligheid

- Kinderen mogen elkaar niet duwen of pijn doen.
- Ze mogen niet met voorwerpen of met zand gooien
- Het hobbelpaard is alleen bestemd voor de allerkleinsten en dus niet voor BSO kinderen.

Hygiënisch

We leren kinderen:

- Handen te wassen na het bezoek aan het toilet, na het schilderen en voor het fruit eten en de broodmaaltijd.
- Dat alleen aan tafel gegeten en gedronken wordt.

We proberen een kind te leren dat:

- Het soms op zijn/haar beurt moet wachten.
- Je dingen soms moet delen, bijvoorbeeld speelgoed.
- Je naast elkaar kan spelen, elkaar moet kunnen verdragen.
- Het niet 'leuk' is een ander te plagen of pijn te doen.
- Je moet leren een moment van aandacht te hebben, bijvoorbeeld door naar een verhaal te luisteren.
- Gillen en schreeuwen niet prettig is.
- Je niet overal toegang toe hebt.
- je niet rent of stoet in de gangen of in de leefruimte.
- Je bij elkaar blijft tijdens het wandelen.
- Je niet uit eigen beweging mag oversteken.
- Wat je zelf kunt doen, je ook zelf doet.
- Creatief om te gaan met situaties en problemen
- Het leuk is om samen te werken en te spelen
- Opruimen er ook bij hoort.
- Je eerbied kunt hebben voor mensen, dieren en dingen in je omgeving.

6. Contacten met de ouders

Ouders worden actief bij de opvang betrokken. Wij hechten veel waarde aan goede contacten met alle ouders en verzorgers om zo te komen tot een optimale samenwerking. De middelen die we hiervoor gebruiken zijn:

6.1 Het eerste contact

Om te kijken of de ouders hun kind bij BSO De Kindertuin willen plaatsen, ontvangen zij een informatieboekje. Als zij hun kind willen plaatsen, ontvangen zij een inschrijfformulier.

Zie www.stichting-istia.nl

6.2 De plaatsing

Om een kind geplaatst te krijgen wordt het inschrijfformulier ingevuld. De leid(st)er kijkt of er plaats is of plaatst hem op de wachtlijst. Ouders ontvangen de benodigde bijlagen, zoals de algemene voorwaarden en een lijst met leden van de oudercommissie van te voren per mail.

Tegen de tijd dat er plaats is in de groep kunnen de ouders een telefoontje verwachten. Tijdens dit gesprek krijgen de ouders alle nodige informatie over het reilen en zeilen binnen het kindercentrum.

Na het plaatsingsgesprek krijgen de ouders een uitnodiging voor de ouder login van KDVnet, het online softwaresysteem waar Stichting Istia gebruik van maakt. Er wordt vervolgens gevraagd of ouders het contract digitaal willen ondertekenen.

6.3 Het plaatsingsgesprek

In dit gesprek zal aan de hand van een intakeformulier belangrijke informatie over het kind, bijvoorbeeld voeding, allergieën en bijzonderheden, aan de orde komen. Op deze manier kunnen de leidsters die dit formulier voor de aanvang van de opvang krijgen, het kind al een beetje leren kennen. Ouders kunnen in dit gesprek hun vragen stellen over de opvang in de groep. Indien er speciale opvoedingswensen zijn van de ouders, kunnen zij die in dit gesprek kenbaar maken. De leidsters proberen dan zover als mogelijk, zich hieraan aan te passen.

Alle verkregen informatie over het kind wordt opgenomen in een map met kindgegevens. Ook de telefoonnummers waarop ouders thuis of op het werk bereikbaar zijn worden in deze map opgenomen. De telefoonnummers zijn van belang om ouders te kunnen bereiken om indien de situatie dit vereist, overleg met hen te kunnen plegen, bijvoorbeeld in geval van ziekte van het kind. Deze belangrijke informatie wordt door de leidsters steeds geactualiseerd.

Het plaatsings- of intakegesprek vindt plaats tussen de ouder(s) van het kind en de leidinggevende van BSO de Kindertuin

6.4 Het evaluatiegesprek en het oudergesprek

Ongeveer 3 maanden na plaatsing kan op verzoek van de ouders of de leidsters van een groep een evaluatiegesprek plaatsvinden om wederzijdse ervaringen van ouders en leidsters uit te wisselen. Vervolgens worden de ouders 1 maal per jaar uitgenodigd voor een gesprek om dieper op de opvoeding en ontwikkeling van het kind om te gaan. De leidsters bereiden elk gesprek voor en maken een kort verslag van het gesprek. Vanzelfsprekend kunnen, indien daar behoefte aan is, zowel ouders als leidsters op ieder gewenst moment het initiatief tot een gesprek nemen.

6.5 Klachtenprocedure

Kinderopvang is mensenwerk en waar mensen werken kan iets misgaan. Dit kan leiden tot ontevredenheid van de ouder(s) en/of verzorger(s).

Kindercentrum de Kindertuin biedt aan ouders/verzorgers diverse mogelijkheden aan om hun ontevredenheid te uiten in de vorm van uitingen van ongenoegen tot en met officiële ingediende schriftelijke klachten. Deze uitingen zijn allemaal signalen tot c.q. behoeften aan betere afstemming en kansen om structureel verbeteringen aan te brengen in onze dienstverlening. Hieronder wordt in het kort beschreven welke regelingen er zijn en hoe hiervan gebruik kan worden gemaakt door de ouders en de oudercommissies van deze locaties.

Interne klachtenregeling

Het is soms niet te vermijden dat er af en toe iets is wat een ouder niet bevalt aan de opvang van zijn of haar kind. Een ouder kan bijvoorbeeld vinden dat een pedagogisch medewerker niet genoeg aandacht heeft voor het kind, of dat de medewerker ten aanzien van een bepaald aspect in haar werkwijze niet goed functioneert.

Onze interne klachtenregeling wordt bekend gemaakt bij de ouders en oudercommissies van Kindercentrum de Kindertuin, via het pedagogisch beleidsplan, het informatieboekje en via de nieuwsbrief. Tijdens het intakegesprek wordt melding gemaakt van de klachtenregeling en op het intakeformulier wordt gevraagd of ouders het klachtenformulier ontvangen hebben. Oudercommissies ontvangen via de mail het laatste inspectierapport. Inspectierapporten en pedagogische beleidsplannen met de daarin opgenomen klachtenregelingen staan ook op de site van Stichting Istia: www.stichting-istia.nl

Binnen Kindercentrum de Kindertuin vinden we dat medewerkers rechtstreeks met een probleem of klacht benaderd kunnen worden. Onder een klacht verstaan we iedere mondelinge of schriftelijke uiting van ongenoegen of ontevredenheid van een ouder/verzorger over het (pedagogisch) handelen van of de dienstverlening door een medewerker van Stichting Istia. De leidsters streven ernaar om professioneel om te gaan met kritiek. Over de dagelijkse gang van zaken kunnen de leidsters of de coördinator altijd aangesproken worden. Toch kan het voor ouders soms lastig zijn om zorgen of kritiek rechtstreeks te bespreken. Wij willen iedereen de mogelijkheid bieden om hun klacht of uiting van ongenoegen ergens neer te leggen! We kunnen hier alleen maar van leren! Pas als we weten dat ouders iets vervelend vinden of ergens moeite mee hebben kunnen we er iets aan doen en kan de situatie verbeterd worden!

Indien er beleidsmatige aangelegenheden of klachten zijn kan contact opgenomen worden met bestuurslid Annie Storm van Stichting Istia: 06 – 38827113 annie@stichting-istia.nl
Bij klachten en/of vragen over facturering en andere financiële aangelegenheden kunnen ouders terecht bij Constant Boogert secretaris en financieel adviseur: info@stichting-istia.nl
Voor alle overige vragen of klachten bij algemeen coördinator: bianca@stichting-istia.nl

Ouders kunnen ook terecht bij de oudercommissie van het kindercentrum. Bij ieder intakegesprek krijgen nieuwe ouders een lijst met namen van voorzitter en leden van de oudercommissie. Er zitten klachten/suggestie formulieren in de ouderklapper. De oudercommissie is echter geen klachtencommissie en kan uw klacht niet behandelen. Wel kunnen zij naar aanleiding van de klacht kijken naar het beleid van onze organisatie.

Externe klachtenregeling

Als ouders er niet samen met ons uitkomen, kan een geschil vanaf 1 januari 2016 voorgelegd worden aan de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen.

Voorheen waren veel kinderopvangorganisaties waaronder ook Istia, aangesloten bij de Stichting Klacht Kinderopvang in Baarn. (zie ook de klachtenvrijbrieven over 2015; bijlage 1+2 van het pedagogisch beleidsplan).

Bij het klachtenloket Kinderopvang dat is verbonden aan de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen wordt eerst geprobeerd om de klacht op te lossen door het geven van informatie, advies, bemiddeling of mediation.

Ouders kunnen een geschil indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen als:

- Kindercentrum de Kindertuin niet binnen zes weken heeft gereageerd op een schriftelijke klacht.
- De ouders en Kindercentrum de Kindertuin het niet binnen zes weken eens zijn geworden over de afhandeling van een klacht.
- De kinderopvangorganisatie geen adequate klachtenregeling heeft

In uitzondering op het bovenstaande mogen ouders meteen een geschil indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen als in redelijkheid niet van ouders kan worden verwacht dat zij onder de gegeven omstandigheden een klacht indienen bij Kindercentrum de Kindertuin. De Geschillencommissie beoordeelt in individuele gevallen of aan de voorwaarden hiervoor wordt voldaan.

Oudercommissies kunnen vanaf 1 januari een geschil over de toepassing van het adviesrecht direct voorleggen aan de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen. De Geschillencommissie toetst in dit geval of de Kindertuin in redelijkheid heeft gehandeld.

De Geschillencommissie moet volgens de wet binnen 6 maanden uitspraak doen. In de meeste gevallen zal de Commissie sneller een uitspraak doen. Indien nodig zal de Commissie een versnelde procedure volgen. De uitspraken zijn bindend voor zowel ouders en de oudercommissie als de Kindertuin.

Voor meer informatie, ga naar www.klachtenloket-kinderopvang.nl

6.6 Tarieven en kinderopvangtoeslag

L RK nr. BSO De Kindertuin Helmond: 208674858

Uurtarief regulier contract (vaste dagdelen)

-40 weken: € 6,46

Uurtarief flexibele- en vakantieopvang

-€ 6,86

De kosten worden berekend over 40 weken en over het jaar gespreid, waardoor u een vast bedrag per maand betaalt (weekbedrag x 40 : 12 maanden is maandbedrag).

Na plaatsing betaalt u via automatische incasso. Het bedrag wordt aan het einde (rond de 26e) van de opvangmaand geïncasseerd.

Overzicht tarieven BSO De Kindertuin Helmond:

*De belastingdienst vraagt naar het aantal uren per maand en het uurtarief en berekent zo aan de hand van uw (gezamenlijk) jaar inkomen de toeslag kinderopvang die u krijgt.

Voorschoolse opvang van 7:30 - 8:30 uur;

€22,- per maand voor één uur voorschoolse opvang per week (*3,3 uur).

€43,- per maand voor twee uur voorschoolse opvang per week (*6,7 uur).

€65,- per maand voor drie uur voorschoolse opvang per week (*10 uur).

€86,- per maand voor vier uur voorschoolse opvang per week (*13,3 uur).

€108,-; per maand voor vijf uur voorschoolse opvang per week (*16,7 uur).

Korte middagopvang van 12:30 - 14:30 uur:

€43,- per maand voor een korte middag per week (*6,7 uur).

€86,- per maand voor twee korte middagen per week (*13,3 uur).

Late middagopvang van 14:30 - 18:00 uur:

€75,- per maand voor één middag per week (*11,7 uur).

€151,- per maand voor twee middagen per week (*23,3 uur).

€226,- per maand voor drie middagen per week (*35 uur).

€301,- per maand voor vier middagen per week (*46,7 uur).

Lange middagopvang van 12:30 - 18:00 uur:

€118,- per maand voor een lange middag per week (*18,3 uur).

€237,- per maand voor twee lange middagen per week (*36,7 uur).

€355,- per maand voor drie lange middagen per week (*55 uur).

Kinderopvangtoeslag en uurprijzen 2016

In 2016 zijn de uurprijzen binnen Stichting Istia niet omhoog gegaan. De kinderopvangtoeslag die ouders kunnen krijgen is wel omhoog gegaan! Hiervoor trekt het kabinet dit jaar en komende jaren 290 euro extra uit, waardoor werkende ouders kunnen besparen op hun kinderopvangkosten. Hoe hoog de kinderopvangtoeslag uitvalt hangt sterk af van het inkomen van u en uw toeslagpartner.

Wanneer heeft u recht op kinderopvangtoeslag?

Of u recht heeft op kinderopvangtoeslag hangt onder meer af van de volgende voorwaarden:

- ❖ uw inkomen en dat van uw partner
- ❖ of uw kind naar een geregistreerde kinderopvangorganisatie gaat
- ❖ of u werkt of een traject naar werk volgt
- ❖ als u alleenstaand bent en werkt, krijgt u evenveel kinderopvangtoeslag als een gezin met twee werkende ouders
- ❖ De eerste 6 maanden nadat u werkeloos geworden bent, heeft u nog recht op kinderopvangtoeslag.
- ❖ In sommige gevallen kunt u ook kinderopvangtoeslag krijgen als u niet werkt

Hoe vraag je kinderopvangtoeslag aan? Kinderopvangtoeslag vraag je aan bij de belastingdienst. Deze toeslag is afhankelijk van het gezinsinkomen en wordt gekoppeld aan de ouder met het kleinste arbeidscontract.

Let op! Vraag kinderopvangtoeslag op tijd aan! Uiterlijk binnen drie maanden na de maand dat het kind voor het eerst naar de kinderopvang gaat, anders loopt u kinderopvangtoeslag mis!

Wilt u precies weten wat u dit jaar aan (extra) kinderopvangtoeslag kunt krijgen? Ga voor een proefberekening en voor meer informatie over tegemoetkoming in de kosten naar www.toeslagen.nl of bel met de belastingtelefoon : 008 – 0543

6.7 Afnemen extra dagdeel

Incidenteel of structureel afnemen van een extra dagdeel

Sinds januari 2013 dient u schriftelijk toestemming te geven, wanneer uw kind incidenteel of structureel buiten de stamgroep of basisgroep geplaatst mag worden. Deze incidentele of structurele opvang vindt in principe binnen de eigen stamgroep van het kind plaats. Omdat er voor de BSO maar één stamgroep is, is dat nu nog niet aan de orde.

Een toestemmingsformulier incidentele en/of structurele opvang, ontvangt u wanneer dit wel aan de orde is. In deze plaatsingsovereenkomst wordt dan vermeld dat het kind voor die dag of periode in een andere groep wordt opgevangen en per wanneer het kind weer in zijn eigen groep geplaatst kan worden.

6.8 Ziekte van een kind

De ouders worden altijd op de hoogte gebracht wanneer een kind gedurende de dag ziek wordt. Daarom is het van belang om recente telefoonnummers van het werk van de ouders bij de leidster achter te laten en nummers van een persoon die gebeld kan worden als beide ouders niet bereikbaar zijn. Als de leidsters vinden dat een kind zo ziek is dat zij er niet genoeg aandacht aan kunnen geven, kunnen zij na overleg met ouder en/of de directie de ouders vragen het kind op te halen. Een temperatuur van 39 graden koorts of hoger is een reden om ouders te verzoeken het kind op te halen. Bij een besmettelijke ziekte wordt het kind door de ouders thuis gehouden. Bij twijfel kunnen de ouders overleggen met de leidsters of de directie. In de opvangruimte bevindt zich het handboek van de GGD, waarin leidsters of ouders kunnen kijken. Het ziektebeeld wordt hierin uitgebreid weergegeven en adviezen over het handelen na constatering van een ziekte.

6.9 Incidentele ondersteuning door ouders of vrijwilligers.

Ondersteuning door andere ouders geschiedt op incidentele basis. Daarbij kan gedacht worden aan het inzetten van vrijwilligers, of de hulp van ouders of verzorgers tijdens een maaltijd, een jaarfeest of een uitstapje.

Ook kan het zijn dat we hulp nodig hebben bij klussen in en rondom BSO De Kindertuin en /of het schoolplein. Als er vrijwilligers langduriger worden ingezet, dienen zij ook een Verklaring Omtrent het Gedrag aan te vragen. Ouders hoeven dit niet te doen. Er wordt van te voren duidelijk uitgelegd wat wij van hun verwachten als we hun hulp vragen.

7. Ouderparticipatie

7.1 Oudercommissie

De Wet kinderopvang stelt een oudercommissie verplicht in iedere vestiging en geeft die oudercommissie verzaamd adviesrecht op diverse punten. De Wet kinderopvang stelt verder bepaalde eisen aan de samenstelling en aan het reglement van de oudercommissie.

De oudercommissie wordt gevormd door ouders van kinderen die BSO De Kindertuin bezoeken. Op dit moment zijn we nog bezig met het opstarten van een oudercommissie voor de Kindertuin. Deze oudercommissie zal bestaan uit minimaal één BSO ouder, minimaal één ouder van de Peutergroep en minimaal één ouder van 'Het Kindertuintje.

Op het intakeformulier dat alle ouders invullen, wordt gevraagd of er ouders zijn die interesse hebben in deelname. Ook wordt er persoonlijk door de leidsters navraag gedaan en worden de ouders per mail gevraagd om deel te nemen.

Wij vinden het belangrijk dat ouders goed geïnformeerd worden en ook kunnen adviseren bij belangrijke onderwerpen zoals voeding, opvoeding, veiligheid en gezondheid; openingstijden; spelen en ontwikkelingsactiviteiten; klachten en klachtregeling. De oudercommissie vertegenwoordigt alle ouders van de op de kinderdagopvang geplaatste kinderen, treedt adviserend of handelend op indien dit gewenst of noodzakelijk is zowel richting coördinator, bestuur als richting ouders. Zij bezit in officiële termen het adviseringsrecht. Er wordt een aantal keer per jaar vergaderd. De vergaderingen zijn openbaar en elke ouder is welkom als toehoorder.

7.2 Ouderavond

Er wordt gestreefd om minimaal 1 ouderavond per jaar te organiseren. Afhankelijk van het onderwerp van de avond zal er een gastspreker worden uitgenodigd of de mogelijkheid bestaan om tussen ouders en leidsters onderling ervaringen uit te wisselen. Bovendien worden ouders in de gelegenheid gesteld vragen te stellen over de avond zelf of over de algemene gang van zaken op BSO de Kindertuin.

7.3 De Ouderklapper.

In het lokaal van BSO De Kindertuin komt een ouderklapper ter inzage. Met daarin allerlei belangrijke informatie zoals bijvoorbeeld de notulen van de oudercommissie, het laatste inspectierapport van de GGD, de Risico-inventarisatie Veiligheid en Gezondheid, de Meldcode Kindermishandeling, het Pedagogisch Beleidsplan en klacht- en toestemmingsformulieren.

7.4 De Academie voor Ouders

Er is een Academie voor Ouders met locaties in Venlo, Rotterdam, Haarlem, Driebergen en Assen. Deze ouderacademie biedt cursussen voor vaders, moeders, leerkrachten, werkers in kinderdagverblijven, peutergroepen en consultatie bureaus.

Cursussen die inzichten en inspiratie geven ter ondersteuning van de taak als opvoeder en vormgeven aan het ouderschap. Antroposofie is een belangrijke inspiratiebron. In een tijd van steeds verder gaande individualisering zijn het gesprek en de uitwisseling belangrijke onderdelen van de cursus.

Er wordt stilgestaan bij vragen uit de dagelijkse opvoeding. Opvoeden gaat niet vanzelf. Er moeten uitgangspunten overwogen worden, er moeten keuzes worden gemaakt. Er dient verantwoordelijkheid te worden genomen. "Hoe deed mijn moeder het?" is niet voldoende. Die vraag wordt soms zelfs afgewezen. De ouders van nu willen een eigentijdse visie volgens eigentijdse normen. Wat is er nu belangrijk? In wat voor een wereld komen onze kinderen terecht? Waar gaat het om?

Het uitgangspunt is simpel: als kinderen kunnen opgroeien in geluk en welbehagen zal dat bijdragen tot een evenwichtig maatschappijbeeld. Als ouders in staat worden gesteld hun kinderen in harmonie en in gezondheid te begeleiden, dan heeft de maatschappij daar voordeel bij. Met name als de ouder of opvoeder kan reflecteren op zijn of haar handelen.

7.5 Privacy

Het team heeft respect voor de diverse achtergronden van kinderen, ouders en collega's en laat de ouders ervaren dat hun kind in goede handen is. Zij respecteert de privacy en houdt geheim al hetgeen zij in de uitoefening van haar beroep aan privé-informatie wordt toevertrouwd of waarvan zij het vertrouwelijke karakter begrijpt. Met ouders praat een teamlid alleen over het eigen kind of kinderen en niet over de kinderen van andere ouders.

8. Organisatie

BSO De Kindertuin valt onder de koepel van Stichting Istia (www.stichting-istia.nl), zie inleiding. Het bestuur van Stichting Istia heeft zowel over de inhoud als het personeelsbeleid de eindverantwoordelijkheid.

8.1 Personele bezetting

Het team van Kindercentrum De Kindertuin en bestaat voorlopig uit een aantal leidsters, vrijwilligsters en twee coördinatoren (1 voor de kinderdagopvang en 1 voor de peuters) allen in het bezit van een PW3 of vergelijkbaar diploma. Er wordt door Istia altijd gekeken naar de juiste leidster - kind - ratio. Iedere pedagogisch medewerker voldoet aan alle normen van de CAO kinderopvang en is in het bezit van een recente Verklaring Omtrent Gedrag.

– Taakomschrijving algemeen coördinator of manager Stichting Istia

- ❖ De algemeen coördinator is op de hoogte van en onderschrijft de uitgangspunten van de pedagogie en antroposofie van Rudolf Steiner. Verder is hij/zij bereid om door middel van bij- dan wel nascholing deze kennis op het gewenste peil te houden.
- ❖ Is op de hoogte van de doelstelling van het kindercentrum, het personeelsbeleid en het pedagogisch beleid. Zij geeft vorm en inhoud aan het beleid en stelt dit bij in overleg met het bestuur van Stichting Istia.
- ❖ De algemeen coördinator draagt zorg voor de navolging van het huishoudelijk reglement, de meldcode kindermishandeling, de risico - inventarisaties met werkplannen, het pedagogisch beleid en de naleving van de geldende regelgeving kinderopvang.
- ❖ Verzorgt alle aanlevering van formulieren etc. en houdt deze up-to-date.
- ❖ Signaleert ontwikkelingen met betrekking tot de kinderopvang en vertaalt deze naar mogelijkheden voor nieuwe dienstverlening en ondernemingsbeleid.
- ❖ Draagt bij aan de ontwikkeling en voorbereiding van het totale beleid en vertaalt dit naar specifieke doelstellingen, bijvoorbeeld Kinderopvang Zonnekring en Zevensprong Oosterhout, Kinderopvang Christoffeltje en Christophorus Roermond, Rudolf Steiner Educare Kinderopvang Venlo, Kinderopvang het Rozenpoortje en de Rozenpoort Heerlen, Kinderopvang de Kindertuin en de Buitenkans Maastricht en Kinderopvang de Kindertuin in Helmond
- ❖ De algemeen coördinator is verbonden aan Kinderopvang Zevensprong en Zonnekring Oosterhout, Rudolf Steiner Educare Kinderopvang Venlo, Kinderopvang Christophorus Roermond, Vrije School Heerlen, de kinderopvang van de Bernard Lievegoed School Maastricht en Vrije School Peelland in Helmond.
- ❖ Hij/zij is naast directie Stichting Istia contactpersoon voor het onderhouden van de externe contacten met bv. gemeente Helmond, de Geschillencommissie en de GGD.

– Taakomschrijving coördinator

- ❖ De coördinator is op de hoogte van en onderschrijft de uitgangspunten van de pedagogie en antroposofie van Rudolf Steiner. Verder is hij/zij bereid om door middel van bij- dan wel nascholing deze kennis op het gewenste peil te houden.
- ❖ Is op de hoogte van de doelstelling van het kindercentrum, het personeelsbeleid en het pedagogisch beleid.
- ❖ Geeft vorm en inhoud aan het beleid en stelt dit bij in overleg met de algemeen coördinator en de directie van Stichting Istia, wanneer dit noodzakelijk of gewenst is.
- ❖ Draagt zorg voor de uitvoering van het beleid en ziet toe op de taakinving van de leidsters, de navolging van het huishoudelijk reglement, de meldcode kindermishandeling, de risico - inventarisaties met werkplannen, het pedagogisch beleid en de naleving van de geldende regelgeving kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.
- ❖ Is verantwoordelijk voor de inroosting van de leidsters en de groepsindeling.
- ❖ Onderhoudt de externe betrekkingen die nodig zijn voor de dagelijkse gang van zaken.
- ❖ Hij/zij is het aanspreekpunt voor alle zaken die buiten de competenties van de leidsters vallen.

– **Taakomschrijving van een pedagogisch medewerker**

- ❖ De pedagogisch medewerkers of leidsters voldoen aan alle normen van de CAO Kinderopvang.
- ❖ Ze zijn in bezit van een diploma dat vereist is voor het werken binnen de kinderopvang en/of peuterspeelzaalwerk.
- ❖ Is op de hoogte van en onderschrijft de uitgangspunten van de pedagogie en antroposofie van Rudolf Steiner. Verder is zij bereid om door middel van bij- dan wel nascholing deze kennis op het gewenste peil te houden.
- ❖ Is op de hoogte van de doelstelling op antroposofische grondslag van het kindercentrum, het personeelsbeleid en het pedagogisch beleid. De leidster geeft binnen het kader van het pedagogisch beleid gestalte aan deze dagelijkse werkwijze.
- ❖ Is verantwoordelijk voor de opvoeding en verzorging van de kinderen in de groep waar zij werkt.
- ❖ Begeleidt de kinderen zowel in groepsverband als in individueel opzicht met als doel het scheppen van een sfeer binnen de groep waar kinderen zich veilig voelen en zich kunnen ontwikkelen en ontplooien.
- ❖ Stimuleert het kind in zijn ontwikkeling door die basisveiligheid te creëren o.a. door middel van het ritme in de dag aan te bieden
- ❖ Volgt de ontwikkeling van het kind, observeert en rapporteert daarover. Kan mogelijk vroegtijdig ontwikkelingsstoornissen bij een kind signaleren. Zij geeft aan, als de ontwikkeling van een kind daartoe aanleiding geeft in overleg met de leidinggevende, dat een kind hulp of advies nodig zou kunnen hebben van een deskundige.
- ❖ Is op de hoogte van de meldcode kindermishandeling, het huishoudelijk reglement, de risico – inventarisaties met plannen van aanpak, het pedagogisch beleid en de naleving van de geldende regelgeving kinderopvang
- ❖ Biedt het kind activiteiten aan passend bij het seizoen of jaarfeest, zodat het kind plezierig bezig kan zijn.
- ❖ Draagt zorg voor de voeding van het kind met inachtneming van dieetvoorschriften ingeval van een allergie bij een kind.
- ❖ Is verantwoordelijk voor een hygiënische en veilige omgeving voor het kind en is op de hoogte van de risico – inventarisatie en evaluatie veiligheid en gezondheid.
- ❖ Onderhoudt een goed contact met de ouders van de kinderen en draagt zorg voor het verkrijgen en geven van voldoende informatie over het kind, zodat daarmee rekening gehouden kan worden bij de verzorging van het kind.
- ❖ Voert indien gevraagd intake – gesprekken bij de plaatsing en het evaluatiegesprek. Op aanvraag van de leidster of ouder van een kind voert zij een oudergesprek.
- ❖ (Nog niet alle) leidsters zijn in het bezit van een BHV certificaat.

– **Taakomschrijving van een administratief medewerker**

- ❖ Verwerkt gegevens van financiële aard in de financiële administratie (invoering gegevens beheer kinderen en ouders, ouder login aanvragen, ouderverzoeken, en jaaroverzichten verstrekking).
- ❖ Controleert de dagelijkse verwerking van financiële gegevens.
- ❖ Zorgt er voor dat deze gegevens correct, actueel en tijdig worden verwerkt.
- ❖ Vraagt op verzoek informatie aan ouders en andere belanghebbenden die te maken hebben met de dagelijkse verwerking van de financiële gegevens.
- ❖ Zorgt ervoor dat financiële gegevens, contracten en jaaropgaven tijdig bij de ouders en andere belanghebbenden terecht komen.
- ❖ Verstrekt op verzoek, mondeling en/of schriftelijk informatie uit de financiële administratie, aan het management (intern) en belanghebbenden (in- en extern).
- ❖ Is integer bij het verwerken van vertrouwelijke gegevens en heeft een dienstverlenende en klantgerichte instelling.

– **Deskundigheidsbevordering**

De visie en werkwijze zoals beschreven in dit Pedagogisch Plan, dienen als leidraad voor de pedagogisch medewerkers of leidsters in het werken met de aan hen toevertrouwde kinderen.

Dit kan gebeuren op de volgende manieren:

- ❖ Pedagogische verdieping en kindbespreking in de teamvergadering
- ❖ Observatie en bespreking door leidinggevende of locatieleider: functioneringsgesprekken
- ❖ Deelname aan (bijscholing)cursussen en themadagen op het gebied van de antroposofie;
- ❖ zoals 'Interne Scholing vanuit het Antroposofisch Mensbeeld' voor leidster kinderopvang St. Istia
- ❖ Deelname aan de Academie voor Ouders
- ❖ Jaarlijkse herhalingscursus Bedrijf Hulp Verlening (BHV)
- ❖ Deelname aan training deskundigheidsbevordering met betrekking tot de Meldcode
- ❖ kindermishandeling.

– **Stagiair(e)s**

Per 1 augustus 2015 is SBB (Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven) verantwoordelijk voor de erkenning en kwalificatie van bedrijven die leerplekken willen aanbieden. Een aantal van de kinderopvanglocaties die bij Istia horen zijn al een erkend leerbedrijf.

Aangezien de kinderopvang van Stichting Istia graag een aandeel levert in de opleiding van pedagogisch medewerkers, gaan we ook voor Kindercentrum de Kindertuin in Helmond deze erkenning aanvragen en is het mogelijk dat u een stagiaire op de groep treft.

De leidster begeleidt de stagiaire binnen het kader van het pedagogisch beleid en is verantwoordelijk voor de dagelijkse werkzaamheden en het leerproces van de stagiaire. De stagiaires vallen onder de verantwoording van de bevoegde leidster en zij onderhoudt de contacten met de school waar de stagiaire haar opleiding volgt.

De stagiaire is een leidster in opleiding en mag niet zonder begeleiding van een bevoegde leidster op de groep staan of het terrein met een aantal kinderen verlaten. Een derdejaars PW 3 stagiaire die de benodigde competenties behaald heeft, mag dit wel na overleg tussen de opleidingsmentor en de praktijkbegeleider.

Voor aanvang van een stageperiode moet een stagiair een Verklaring Omtrent Gedrag kunnen overleggen. Deze V.O.G. is nooit ouder dan twee jaar.

Doet mee aan alle taken binnen BSO De Kindertuin, zowel verzorgende als huishoudelijke taken. Veel voorkomende activiteiten zijn b.v.: fruit klaarmaken; tafel dekken; voorbereiden broodmaaltijd; brood bakken; afwassen; helpen onder het eten; vloer reinigen; wc's poetsen; ruimte van Kindercentrum de Kindertuin tussendoor onderhouden; eventueel kinderen verschonen mocht het zich voordoen; assisteren bij een spelactiviteit; observeren van een kind; met meerdere kinderen tegelijk een activiteit doen; een verhaal voorlezen; kinderliedjes zingen; hulpmiddelen voor een activiteit klaarzetten; meehelpen met de voorbereidingen van een jaarfeest.

Na een inwerkperiode wordt er van de stagiaire verwacht dat hij of zij (in de meeste gevallen zal het om een zij gaan), zelf een aantal taken zelfstandig uit kan voeren. Bijvoorbeeld voor een aantal kinderen een activiteit bedenken.

De stagiaire dient zich net als een leidster aan het beroepsgeheim te houden. Een stagiaire verplicht zich door middel van de stageovereenkomst, tot geheimhouding van vertrouwelijke gegevens (ook als de stageperiode geëindigd is). De verslagen die gemaakt worden zijn anoniem.

Er wordt altijd eerst toestemming gevraagd aan de praktijkbegeleider.

- ***Achterwachting en ondersteuning indien er slechts één leid(st)er in het kindcentrum aanwezig is.***

Achterwachting

Een achterwacht is iemand die in geval van nood ingeschakeld kan worden wanneer een van de leidsters alleen in de BSO werkt conform de leidster - kind - ratio. De achterwacht moet binnen ambulance aanrijdtijd (max. 15 min.) aanwezig kunnen zijn.

Aanwezig in het gebouw tijdens de **schooldagen** is er altijd minimaal 1 gekwalificeerde leidster per stamgroep. Daarnaast zijn er in het schoolgebouw op schooldagen op maandag-, dinsdag-, donderdag- en vrijdagmiddag een kleuterjuf (tot 17:00 uur) en de schoolleider (tot 18:00 uur) aanwezig als achterwacht. Op woensdagmiddag is de conciërge van de school, de coördinator van de peuters of de locatieleider achterwacht tot 18:00 uur. De conciërge is ook altijd als reserve achterwacht aanwezig. Er is in de BSO een lijstje met namen en telefoonnummers van de achterwacht(en).

Tijdens vakanties en studiedagen vragen we altijd aan de andere leidsters, coördinator locatieleider van school en/of de conciërge wie er achterwacht kan zijn.

Er is tijdens studie- en vakantiedagen een lijst met namen van de kinderen en namen en telefoonnummers van de leidsters en achterwacht, in het kindercentrum aanwezig.

Ondersteuning indien er slechts één pedagogisch medewerker in het kindcentrum aanwezig is.

Wanneer het kind aantal het toelaat kan het gebeuren dat er slechts één pedagogisch medewerker of leidster op de locatie aanwezig is. De wettelijke achterwachting wordt dan toegepast. Indien er tijdens de half uurs regeling of de drie uurs regeling slechts één leidster op de locatie aanwezig is, dan is ter ondersteuning tenminste één andere volwassene in de school aanwezig.

- ***Het vier ogen beleid***

Het vier ogen principe is een wettelijke regeling gericht op het veiliger maken van de kinderopvang. Het vier ogen principe houdt in dat er altijd een volwassene moet kunnen meekijken of meeluisteren met een beroepskracht. Een beroepskracht mag nog steeds alleen op de groep staan, zolang er maar op elk moment een andere volwassene kan meekijken of meeluisteren. De opvang moet zodanig zijn georganiseerd dat er invulling kan worden gegeven aan dit vier ogen principe, rekening houdend met momenten waarop een beroepskracht (mogelijk) alleen werkt.. Ouders en oudercommissie worden hiervan op de hoogte gebracht.

Als er in de ochtend of middag in de ruimte van Kindercentrum de Kindertuin alleen gewerkt wordt door één beroepskracht, wordt er geen deur afgesloten en worden er geen gordijnen dichtgemaakt. Alle deuren worden dan op het haakje gezet. Er is voor het gangetje van de kinderopvang een deur met glazen raam geplaatst met een hoge knop die van buiten af door iedere volwassene geopend kan worden. Als er tijdens de voorschoolse opvang alleen gewerkt wordt vanaf opening om 7:30 tot 8:00 uur, is de voordeur van de school geopend. Ouders kunnen zelf naar binnen en lopen in en uit, om hun kind te brengen De buiten- en binnengordijnen worden overal zo veel mogelijk opzij geschoven. Er kan ieder moment een collega binnenlopen. Tijdens het verschonen, staan de deuren op een haakje. De opvangruimte is nooit afgesloten en ouders, collega's kunnen zonder aankondiging vooraf in en uit lopen. Leidsters bevinden zich tijdens pauzes altijd in de school of in de ruimte van de Kindertuin en lopen op onregelmatige tijden in en uit. Vaak ook trekken ze zich tijdens de pauzes terug in de eigen opvangruimte van de Kindertuin.

Tijdens uitstapjes gaan pedagogisch medewerkers (of een pedagogisch medewerker en volwassene) minimaal met z'n tweeën op pad, met een groepje kinderen.

De meeste leerkrachten zijn allemaal op schooldagen tot een uur of vijf aanwezig in het schoolgebouw.

Op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdagmiddag zijn er duidelijke afspraken gemaakt met een kleuterjuf en de schoolleider van Vrije School Peelland. De kleuterjuf is aanwezig op maandag-, dinsdag-, donderdag- en vrijdagmiddag tot 17:00 uur. De locatie leider is op die dagen tot 18:00 uur aanwezig. Zij komen beiden op onregelmatige tijden binnenlopen om even een praatje te maken. In de ruimte van de Kindertuin ligt een agenda waarin iedereen die in en uit loopt even een krabbeltje of handtekening kan plaatsen.

Op woensdag komen de coördinator van de peuters en de conciërge van de school om en om op onverwachtse momenten op bezoek. Hier zijn ook duidelijke afspraken mee gemaakt. Bovendien is de conciërge altijd bereid om tussendoor ook op onverwachtse momenten binnen te lopen en een krabbeltje te plaatsen.

Tijdens iedere vakantieopvang worden er heel duidelijke afspraken gemaakt met de locatieleider, coördinator, de conciërge van de school en twee pedagogisch medewerkers die niet ingedeeld zijn en ook toegang hebben tot de school. Zij komen allemaal onverwacht en op onregelmatige tijdstippen binnenlopen. Er is dan een rooster gemaakt wie er op welke dag(en) onverwachts even op bezoek komt.

– V.O.G

Alle medewerkers in de kinderopvang moeten een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) hebben. De VOG toont aan dat een medewerker geen strafbare feiten heeft gepleegd waardoor hij niet met kinderen mag werken.

Maar deze verklaring is een moment opname. Daarna kunnen medewerkers alsnog strafbare feiten plegen die een bedreiging vormen voor de veiligheid van kinderen. Daarom controleert de Dienst Justis sinds 1 maart 2013 iedere dag of medewerkers in de kinderopvang nieuwe strafbare feiten hebben gepleegd (dit heet continue screening). Als blijkt dat een medewerker door een nieuw strafbaar feit een bedreiging vormt voor de veiligheid van de kinderen, krijgt de werkgever een melding. Deze melding komt binnen via de GGD. De medewerker moet na melding een nieuwe VOG aanvragen. Zonder nieuwe VOG mag hij of zij niet werken in de kinderopvang.

8.2 Gezondheidsbeleid, veiligheidsbeleid, ontwikkelingsbeleid, toezicht en contacten extern

De Kinderopvang onder stichting Istia voldoet aan de regels zoals ze gesteld zijn in de wet Kinderopvang en aanverwante regelgeving. Ook de GGD en brandweer stellen bepaalde eisen. Gemeente, GGD en brandweer oefenen samen een toezichthoudende en controlerende functie uit.

De inventarisaties en de actieplannen veiligheid - en gezondheid komen ter inzage te liggen voor ouders en worden besproken met de werknemers, zodat zij weet hebben van de risico's, de aanpak en hun verantwoordelijkheden daarin.

De leidsters hebben allemaal kennis van het antroposofisch pedagogisch beleid en de doelgroep waarmee zij werken. Deze kennis wordt op peil gehouden o.a. door de cursus: 'Interne scholing vanuit het antroposofisch mensbeeld'. Voor de locaties Uden en Helmond, wordt dit een gezamenlijke scholing die een keer per kwartaal plaats gaat vinden. Hierbij komen de ontwikkeling van de peuter en eventuele ontwikkelingsstoornissen uitgebreid aan de orde.

Ook binnen de Academie voor Ouders met locaties in Driebergen, Rotterdam, Venlo, Haarlem, Assen en Twente, worden cursussen aangeboden waar leidsters in de antroposofische kinderopvang aan deelnemen.

Een leidster kan indien nodig en gewenst, altijd gebruik maken van de deskundige pedagogische kennis van Annie Storm, antroposofisch speltherapeute, tevens bestuurlid van Stichting Istia en locatieleider binnen Stichting Pallas.

Een keer in de vier weken vindt er binnen iedere locatie van Istia een teamoverleg plaats samen met Annie Storm, waar plaats is voor studie en verdieping en waar pedagogische vragen aan de orde komen.

Regelmatig is er overleg tussen leid(st)ers en ouders c.q. verzorgers over de kinderen. Als uit deze gesprekken blijkt dat extra begeleiding of zorg gewenst is beschikt BSO de Kindertuin over de mogelijkheid, om buiten het reguliere aanbod zoals Groene Kruis en welzijnsinstellingen, door te verwijzen naar specifieke, vanuit de antroposofische pedagogie, werkende begeleiding.

Voorbeelden hiervan zijn:

- antroposofisch gezondheidscentrum Mercur
- verschillende therapeuten vanuit de heilpedagogie
- speltherapie

Jaarlijks controleert de GGD, die waakt over het welzijn van het kind en de handhaving van de regelgeving, of de kinderopvang van Stichting Istia voldoet aan het kwaliteitskader van de wet kinderopvang. Aan de hand van de inspectierapporten die deze organisatie uitbrengt, wordt de kwaliteit van de kinderopvang extern gewaarborgd.

**Stichting Istia
Dhr. C. Boogert
Bronkhorstsingel 11
5403 NA . Uden**

Ons kenmerk: R2838.XX.16148 Baarn,

7 januari 2016

Relatienummer: 2838
Betreft: Klachtenvrijbrief KC 2015

Geachte heer Boogert,

Hierbij ontvangt u als houder voor de laatste maal een brief dat sKK geen externe klachten van ouders over uw organisatie ontvangen heeft.

Het jaarverslag 2015 en de uitspraken in klachten vindt u geanonimiseerd op de website www.skkjaarverslagen.nl. Deze website blijft tot december 2016 daarvoor toegankelijk.

Vanaf 1 januari 2016 moeten houders geregistreerd staan bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen. Informatie hierover is te vinden op : www.degeschillencommissie.nl/ondernemers/registreren/kinderopvang-en-peuterspeelzalen/

Voor (telefonisch) advies en verdere vragen kunt u terecht bij www.klachtenloket-kinderopvang.nl of 0900 1877.

Wij raden u aan om de gegevens op uw website of andere communicatiekanalen aan te passen aan de verandering van de externe klachtenregeling voor ouders en oudercommissie. De sKK is niet meer bereikbaar en die gegevens moeten veranderd worden/ verwijderd worden.

Bewaar deze brief goed voor de inspectie kinderopvang want een nieuw exemplaar kan niet meer aangevraagd worden.

Voor de namen van de commissieleden verwijzen wij u naar de inleiding jaarverslag 2015.

Wij wensen u voor de toekomst veel succes bij de uitvoering van uw kinderopvang en hopen dat u door een goede relatie met uw klanten klachten kunt voorkomen.

Met vriendelijke groet,
Stichting Klachtencommissie Kinderopvang

mr. W. Zaat, voorzitter

**Stichting Istia
Dhr. C. Boogert
Bronkhorstsingel 11
5403 NA . Uden**

Ons kenmerk: R2838.AN.16230 Baarn,

7 januari 2016

Relatienummer: 2838
Betreft: Klachtenvrijbrief KK 2015

Geachte heer Boogert,

Hierbij ontvangt u als houder voor de laatste maal een brief dat sKK geen externe klachten van ouders over uw organisatie ontvangen heeft.

Het jaarverslag 2015 en de uitspraken in klachten vindt u geanonimiseerd op de website www.skkjaarverslagen.nl. Deze website blijft tot december 2016 daarvoor toegankelijk.

Vanaf 1 januari 2016 moeten houders geregistreerd staan bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen. Informatie hierover is te vinden op : www.degeschillencommissie.nl/ondernemers/registreren/kinderopvang-en-peuterspeelzalen/

Voor (telefonisch) advies en verdere vragen kunt u terecht bij www.klachtenloket-kinderopvang.nl of 0900 1877.

Wij raden u aan om de gegevens op uw website of andere communicatiekanalen aan te passen aan de verandering van de externe klachtenregeling voor ouders en oudercommissie. De sKK is niet meer bereikbaar en die gegevens moeten veranderd worden/ verwijderd worden.

Bewaar deze brief goed voor de inspectie kinderopvang want een nieuw exemplaar kan niet meer aangevraagd worden.

Voor de namen van de commissieleden verwijzen wij u naar de inleiding jaarverslag 2015.

Wij wensen u voor de toekomst veel succes bij de uitvoering van uw kinderopvang en hopen dat u door een goede relatie met uw klanten klachten kunt voorkomen.

Met vriendelijke groet,
Stichting Klachtencommissie Kinderopvang

mr. W. Zaat, voorzitter